

ARCHEOLOGIENOTA

GERAARDSBERGEN - COLLEGESTRAAT

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN,
E. AUDENAERT & A. DOUCET

MAART 2020

Titel
Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Geraardsbergen - Collegestraat

Auteur(s)
Jan Claesen, Ben Van Genechten,
Evelien Audenaert & Alexander Doucet

Projectnummer
2020A245

Plaats en datum
Kortenaken, maart 2020

Reeks en nummer
ARCHEBO rapport 2020A245
ISSN 2034-5615

© 2020 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen .....</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksoopdracht .....</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Doelstellingen .....</i>	<i>7</i>
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	<i>7</i>
1.5	<i>Onderzoeksvragen .....</i>	<i>7</i>
2	Huidige & toekomstige situatie	8
2.1	<i>Huidige situatie .....</i>	<i>8</i>
2.2	<i>Toekomstige situatie .....</i>	<i>13</i>
3	Bureauonderzoek	19
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering .....</i>	<i>19</i>
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	<i>28</i>
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen .....</i>	<i>40</i>
3.4	<i>Archeologische verwachting .....</i>	<i>49</i>
4	Resultaten bureauonderzoek	52
4.1	<i>Algemeen .....</i>	<i>52</i>
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen .....</i>	<i>52</i>
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek .....</i>	<i>53</i>
4.4	<i>Programma van maatregelen .....</i>	<i>54</i>
5	Bibliografie	55
6	Figurenlijst.....	58
7	Plannenlijst.....	60

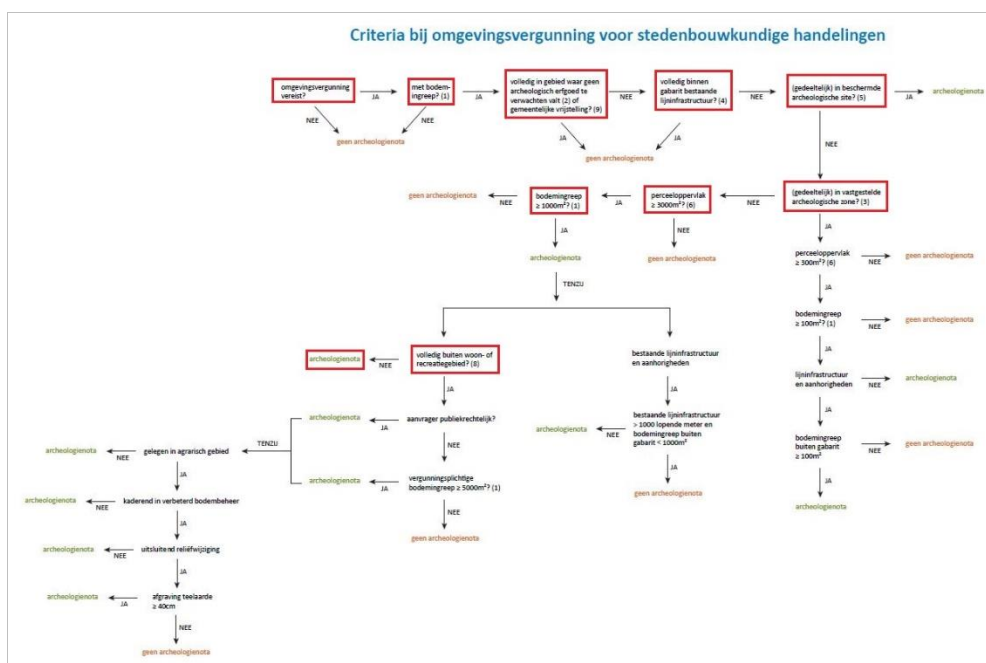
1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen

1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

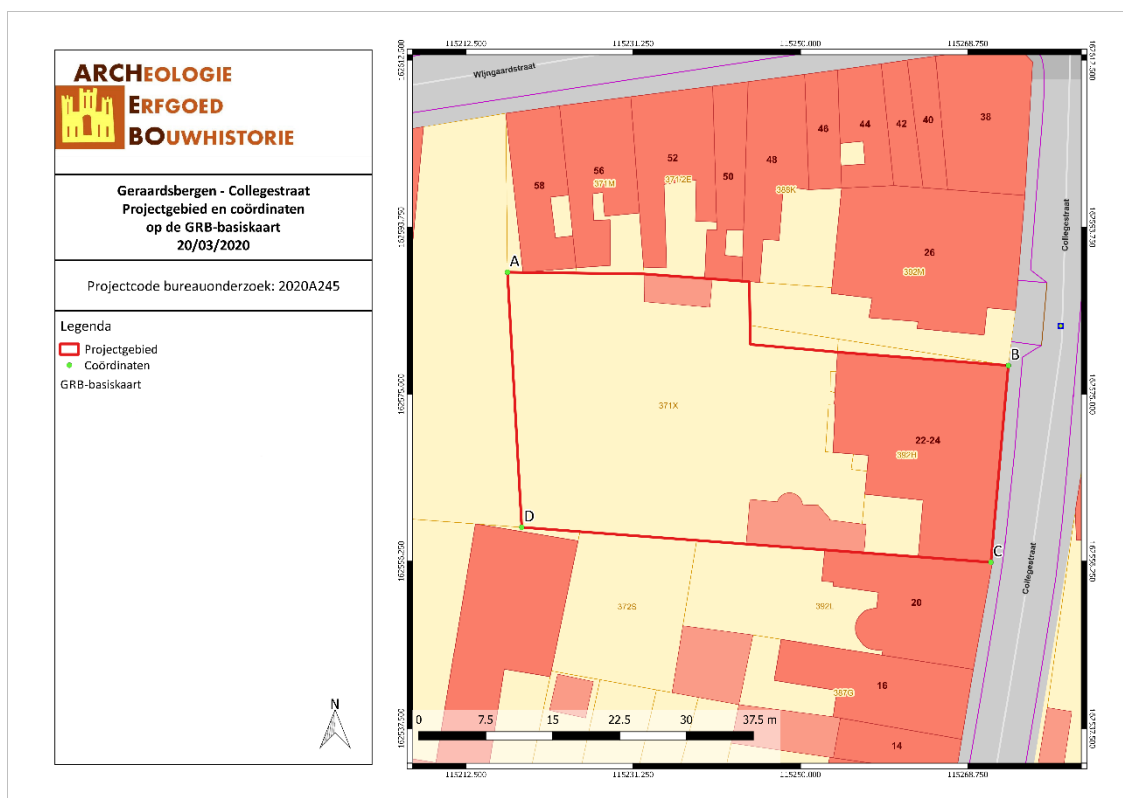
Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een projectgebied aan de Collegestraat 22-24 in Geraardsbergen (Oost-Vlaanderen). Het terrein is gelegen binnen de historische stadskern van Geraardsbergen en het bestaande herenhuis staat geregistreerd als vastgesteld bouwkundig erfgoed. Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever de bestaande bebouwing grotendeels slopen, enkel de voorgevel van het herenhuis blijft behouden. Na de sloop zal een appartementsgebouw met 13 wooneenheden opgetrokken worden. Er worden ook tellerlokalen en 13 bergingen voorzien. Achter het appartementsgebouw, in het westen van het projectgebied worden 19 parkeerplaatsen voorzien. Het projectgebied is ca. 1 394,877 m² groot.

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in maart 2020 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. Contactpersoon bij de opdrachtgever was Bregt Bogaerts. In de onderhavige

archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

Administratieve fiche			
Naam site:	Geraardsbergen - Collegestraat		
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem		
Ligging:	Oost-Vlaanderen, Geraardsbergen, Collegestraat 22-24		
Kadaster:	Geraardsbergen, afdeling 1, sectie A, perceelnummers 371X & 392H		
Coördinaten:	A	X	115217.152
		Y	162588.694
	B	X	115273.301
		Y	162578.229
	C	X	115271.344
		Y	162556.142
	D	X	115218.753
		Y	162560.070
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba Merelnest 5 3470 Kortenaak		
Projectcode bureauonderzoek:	2020A245		
Projectleiding:	Jan Claesen		
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014		
Bewaarplaats archief:	Bij de opdrachtgever		
Grootte projectgebied:	Ca. 1 394,877 m ²		
Uitvoeringsperiode:	Maart 2020		
Reden van de ingreep	Slopen huidige bebouwing, behouden van bestaande voorgevel, bouw appartement met 13 wooneenheden, aanleg verharde parking		
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.		
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, slopen, woongebied, stedenbouwkundig, appartement, historische stadskern Geraardsbergen, herenhuis		

De onderstaande GRB-kadasterkaart en Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

GECO/20/03/20/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2020)

GECO/20/03/20/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2020)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek aangezien een deel van de bestaande bebouwing in eerste instantie gesloopt moet worden vooraleer archeologisch onderzoek mogelijk is. De nutsleidingen zijn eveneens nog aanwezig en bevinden zich op een ongekende locatie en houdt hierdoor een veiligheidsrisico in. De sloop (werken aan de fundamenteën, onder het maaiveld) van de aanwezige bebouwing mag enkel uitgevoerd worden onder begeleiding van een erkend archeoloog. De aanwezige bomen dienen eveneens eerst gekapt te worden tot aan het maaiveld. Stronken mogen pas verwijderd worden na of in functie van het archeologisch onderzoek.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

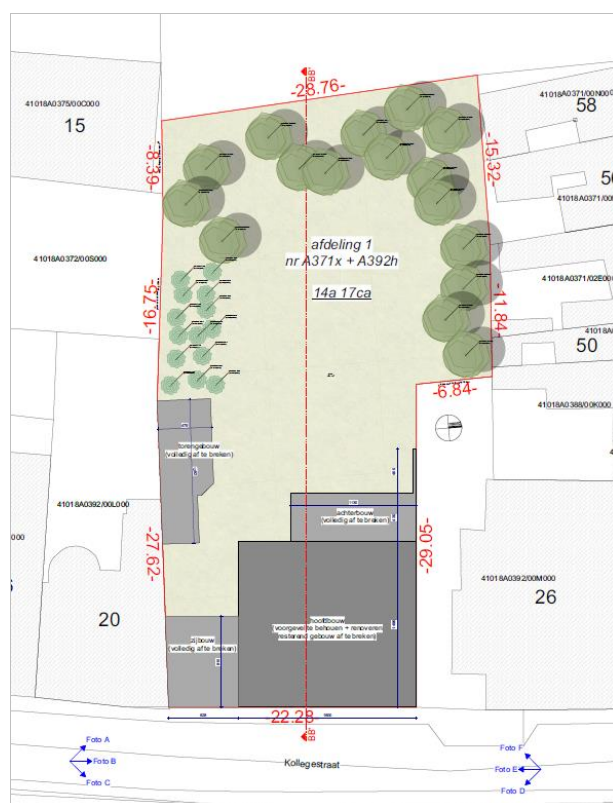
Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

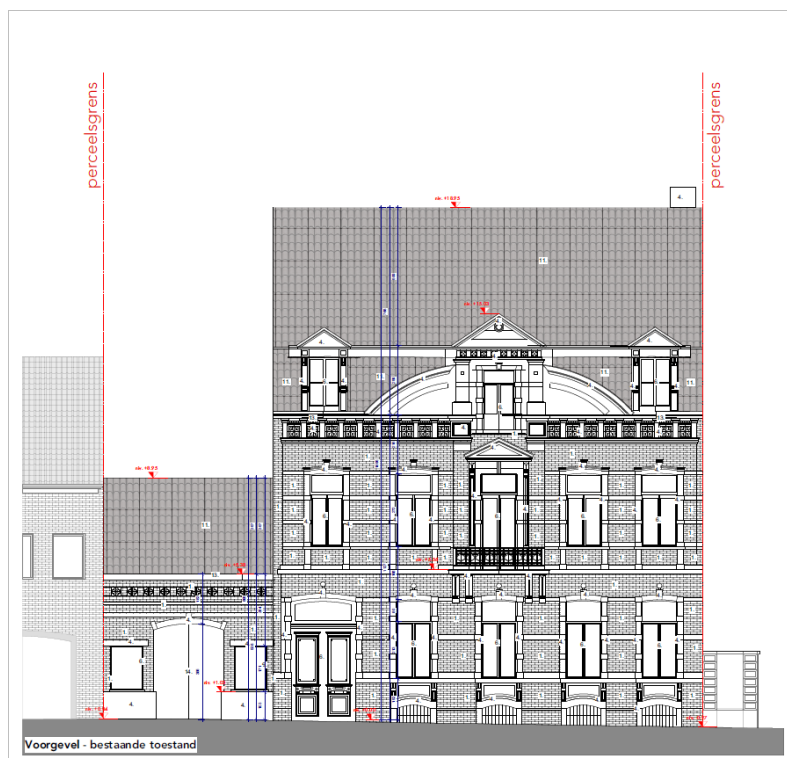
2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied is gelegen aan de Collegestraat 22-24 in Geraardsbergen (Oost-Vlaanderen) en ligt binnen de historische stadskern van Geraardsbergen (tevens een archeologisch vastgestelde zone).¹ Binnen het projectgebied staat een herenhuis (ID 60412) dat sinds 14 september 2009 geregistreerd staat als vastgesteld bouwkundig erfgoed. Het herenhuis dateert uit de tweede helft van de 19de eeuw, is een enkelhuistype en bestaat uit vijf traveeën en twee verdiepingen onder een mansardedak van kunstleien. Het huis is ook voorzien van twee dakkapellen. Het gebouw is opgetrokken uit baksteen met verwerking van arduin voor de plint, deur- en vensteromlijstingen, muurbanden, cordon en consoles onder het centrale balkon en de kroonlijst. De lijstgevel wordt gemarkeerd door een middenrisaliet van drie traveeën breed, die uitloopt op een segmentboogfronton, onderbroken door het dakvenster van de geaccentueerde centrale travee. Doorlopende lekdrempels en muurbanden zorgen voor een horizontale gevelgeleding. Het gebouw heeft steekboogvormige muuropeningen met een geblokte omlijsting met sluitsteen. Centraal op de bovenverdieping is er een deurvenster dat gemarkeerd wordt door een balkon met een ijzeren hekje en dat bekroond wordt door een driehoekig fronton op consoles. De linkeraanbouw (zijbouw) heeft bloemenfriezen, gekleurde faiencesteen onder de kroonlijst en een steekboogdeur. Het hoofdgebouw heeft ook een achterbouw en langs de zuidelijke grens van het projectgebied staat een torengedebouw. De westelijke helft bestaat uit een groene zone met gras, struiken en bomen.

Figuur 4: Bestaande toestand (Drieskens & Dubois architecten cvba, 2020)

¹ "Historische stadskern van Geraardsbergen", geraadpleegd 23 maart 2020, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/11889>; "Historische stadskern van Geraardsbergen (archeologisch geheel)", geraadpleegd 23 maart 2020, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140022>.

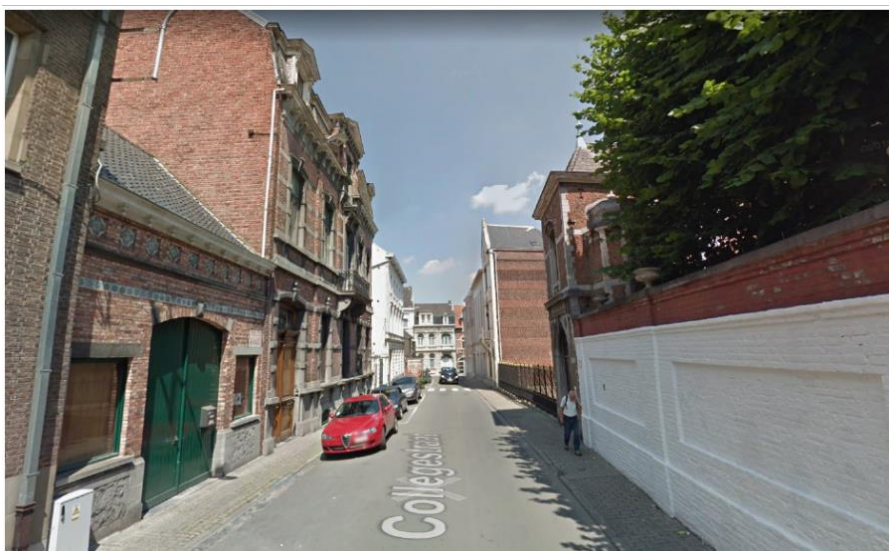
Figuur 5: Bestaande voorgevel (Drieskens & Dubois architecten cvba, 2020)

Figuur 6: Bestaande achtergevel (Drieskens & Dubois architecten cvba, 2020)

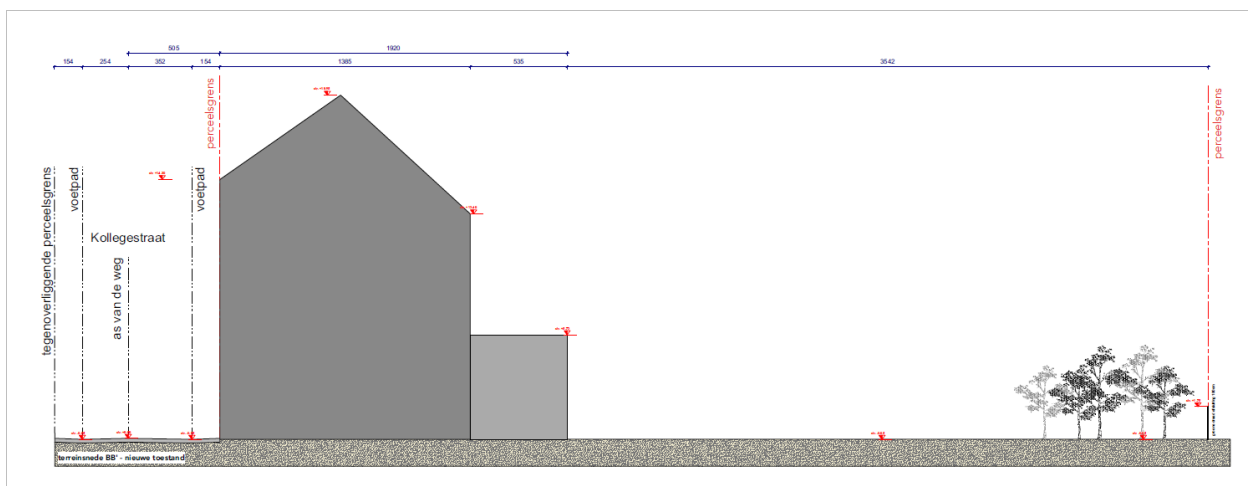
Figuur 7: Foto A (Drieskens & Dubois architecten cvba, 2020)

Figuur 8: Foto B (Drieskens & Dubois architecten cvba, 2020)

Figuur 9: Foto E (Drieskens & Dubois architecten cvba, 2020)

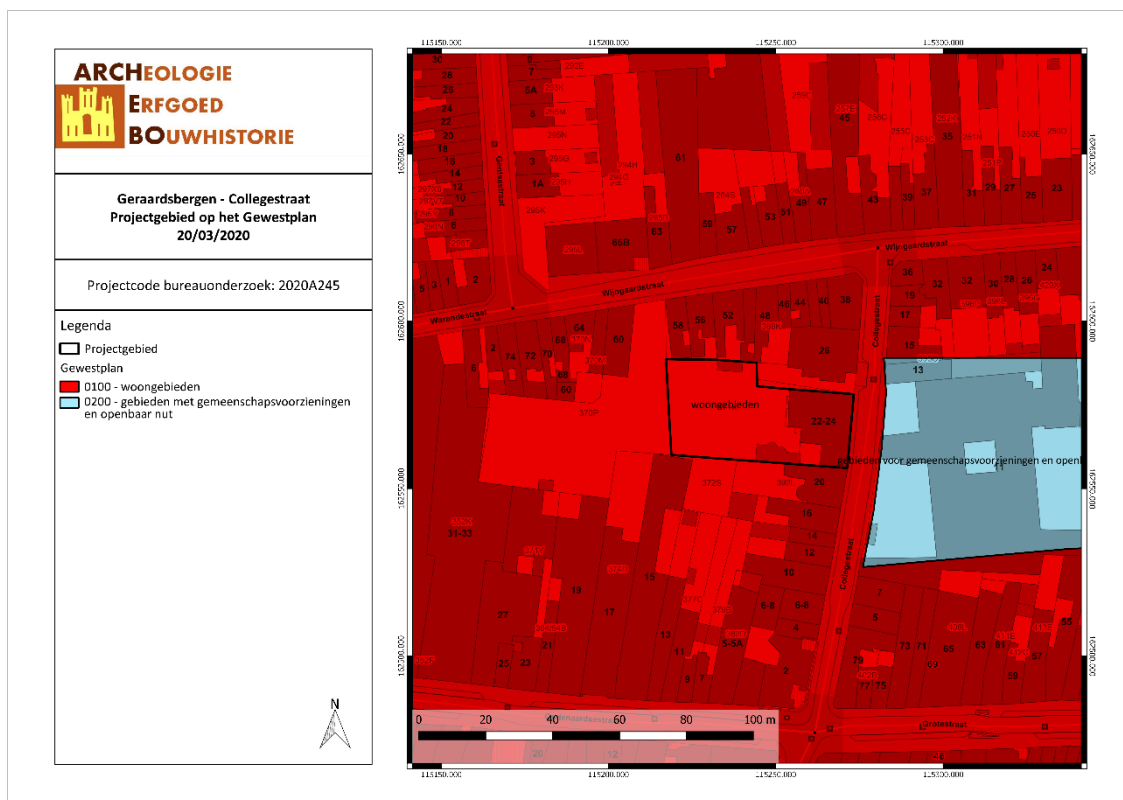

Figuur 10: Bestaand terreinprofiel (Drieskens & Dubois - architecten cvba, 2020)

GECO/20/03/20/3 - Digitale aanmaak

Figuur 11: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2020)

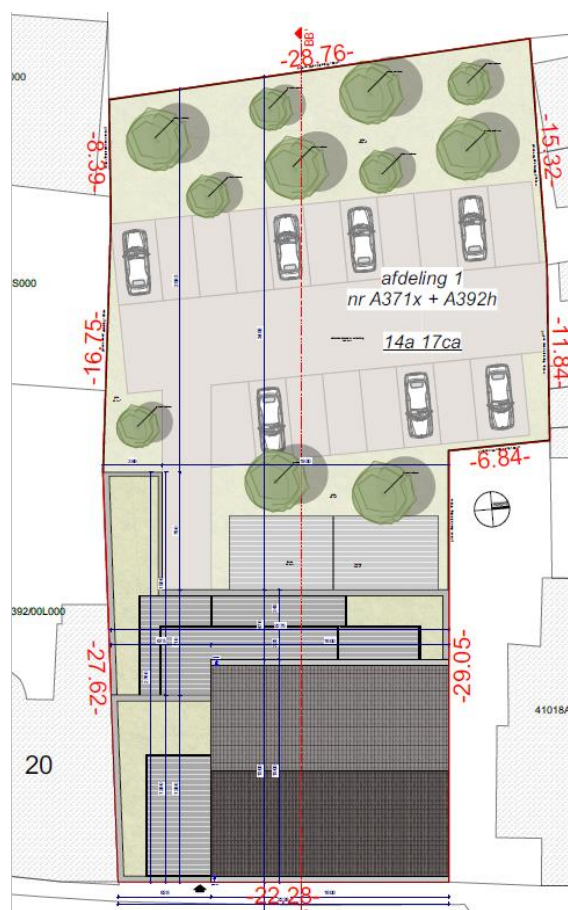

GECO/20/03/20/4 - Digitale aanmaak

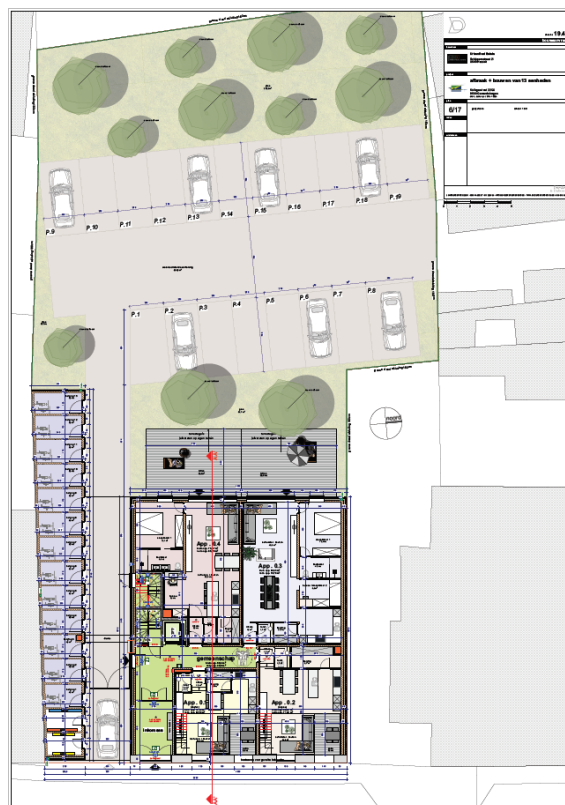
Figuur 12: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2020)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

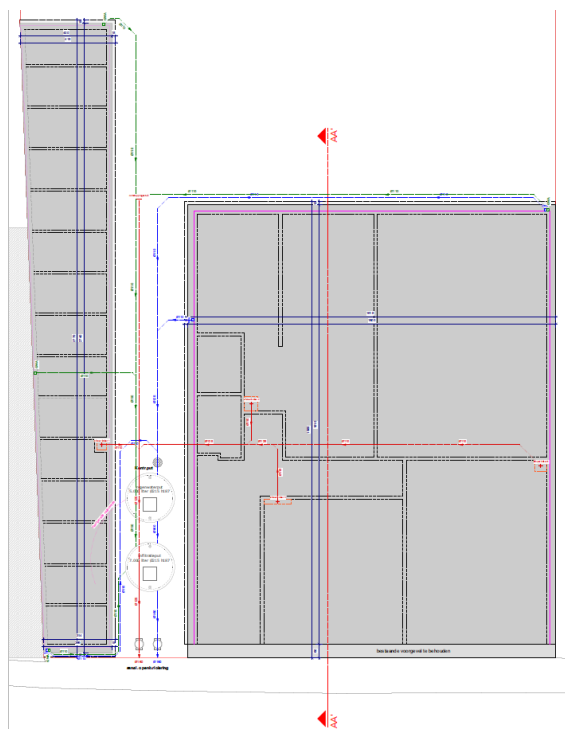
Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever de zij- en achterbouw en het torengedouw volledig slopen. Van het hoofdgebouw zal het grootste deel gesloopt worden, enkel de voorgevel blijft behouden. Nadien zal de opdrachtgever een appartementsgebouw optrekken met 13 wooneenheden (4 duplexen en 9 appartementen), verdeeld over vier verdiepingen. Langs de zuidelijke grens worden op het gelijkvloers tellerlokalen en 13 bergingen voorzien. Tussen deze bergingen en de appartementen op het gelijkvloers wordt een oprit aangelegd die leidt naar parkeerplaatsen in het westen van het projectgebied. Deze oprit en parking bestaan uit een waterdoorlatende verharding en wordt afgesloten door een poort. De rest van het projectgebied zal bestaan uit een groene zone met gras en nieuwe loofbomen. Deze groene zone wordt afgezet door een groene draad afsluiting (180cm hoog). Het gebouw zal steunen op een funderingsplaat, waarvan de exacte dikte afhankelijk is van de resultaten van de stabiliteitsstudies. Vermoedelijk zal de vloeropbouw in totaal 50cm dik zijn. Ter hoogte van de Collegestraat ligt het vloerniveau op niv. +0.35, het achterste deel van het appartementsgebouw ligt op niv. +0.00, het tuingedeelte ligt op niv. -0.05. Het projectgebied is ca. 1 394,877 m² groot.

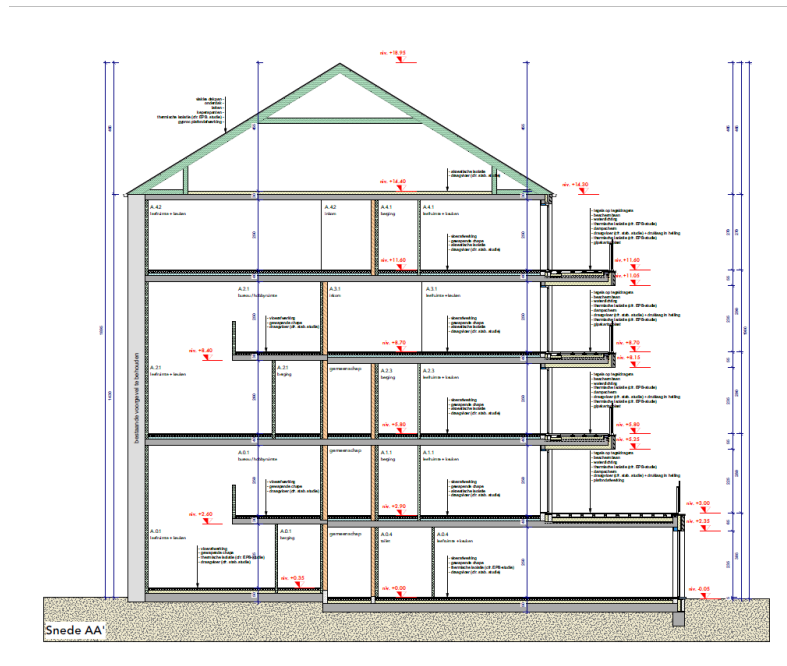
Figuur 13: Inplanting (Drieskens & Dubois architecten cvba, 2020)

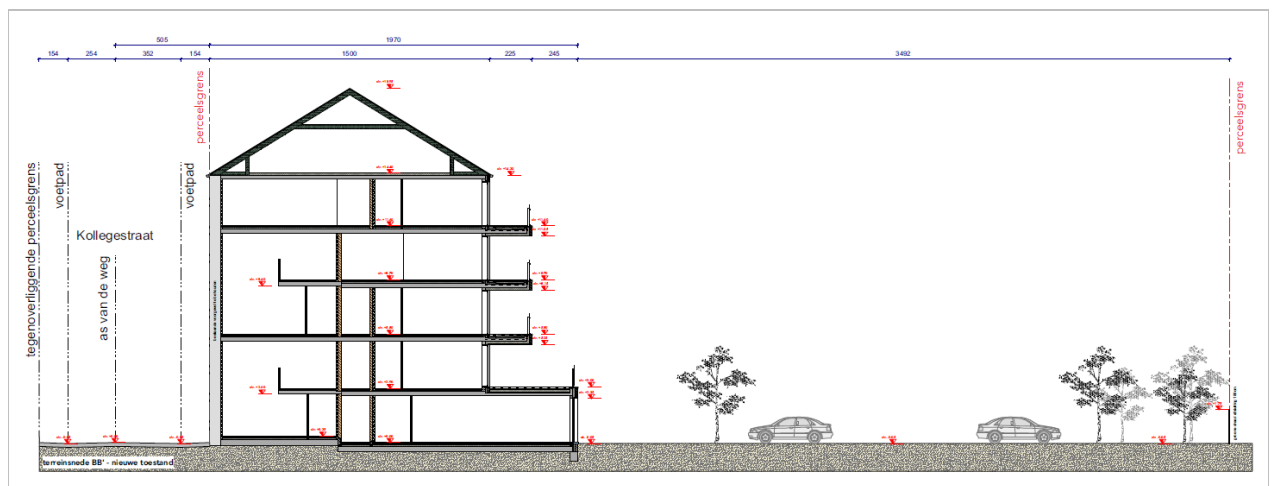
Figuur 14: Gelijkvloers (Drieskens & Dubois - architecten cvba, 2020)

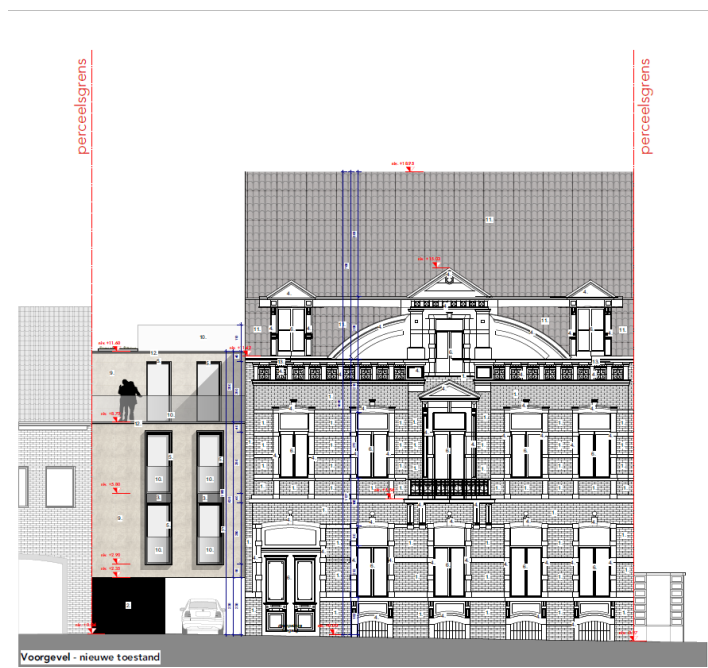
Figuur 15: Fundering (Drieskens & Dubois - architecten cvba, 2020)

Figuur 16: Doorsnede (Drieskens & Dubois - architecten cvba, 2020)

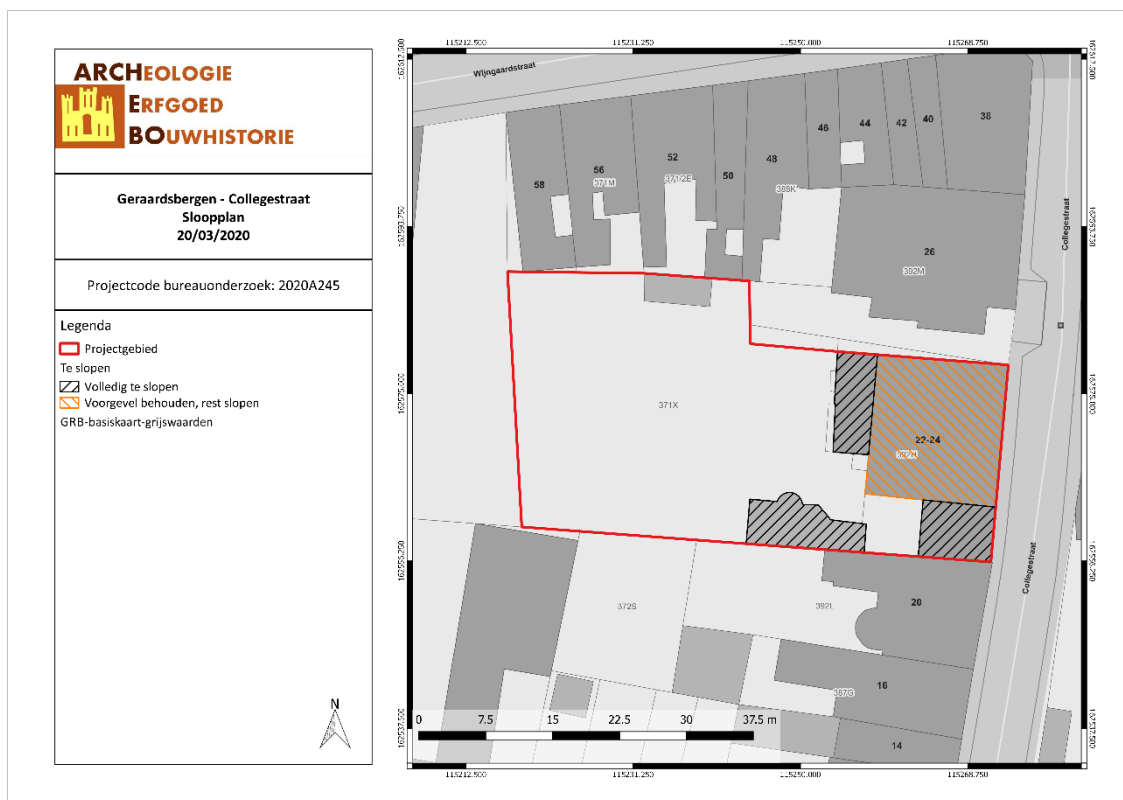
Figuur 17: Nieuw terreinprofiel (Drieskens & Dubois - architecten cvba, 2020)

Figuur 18: Voorgevel nieuw (Drieskens & Dubois - architecten cvba, 2020)

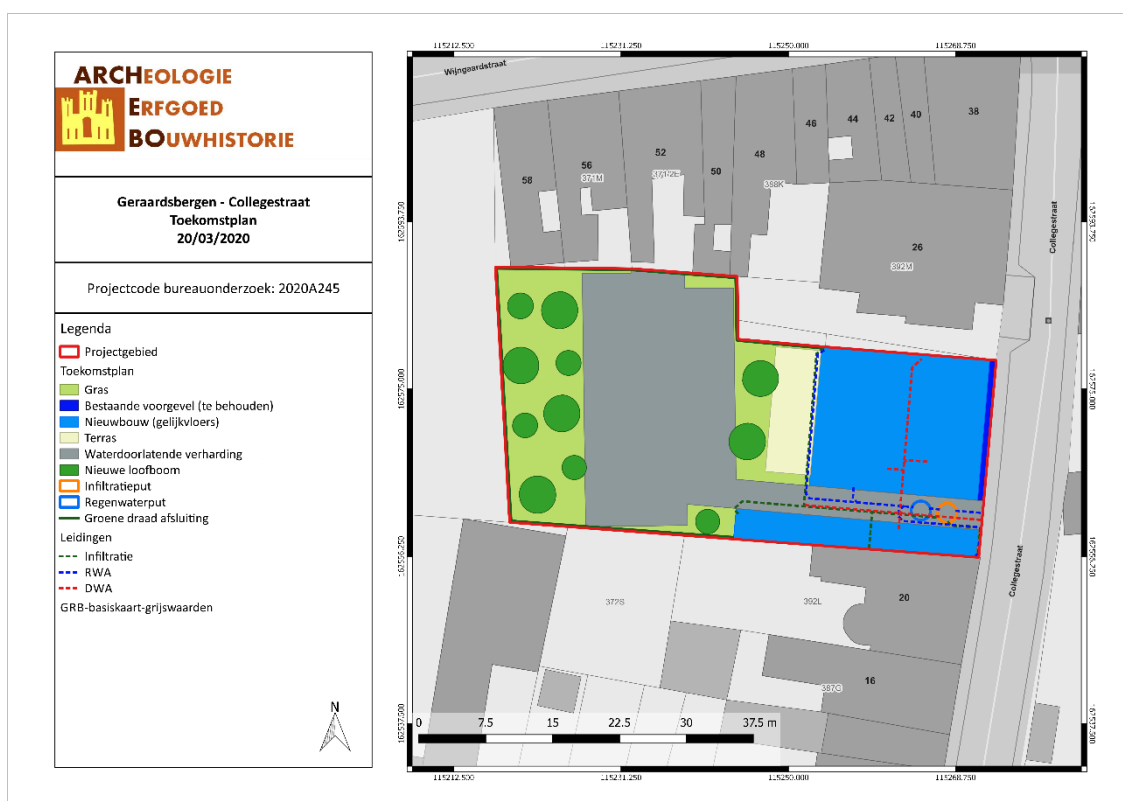

Figuur 19: Achtergevel nieuw (Drieskens & Dubois - architecten cvba, 2020)

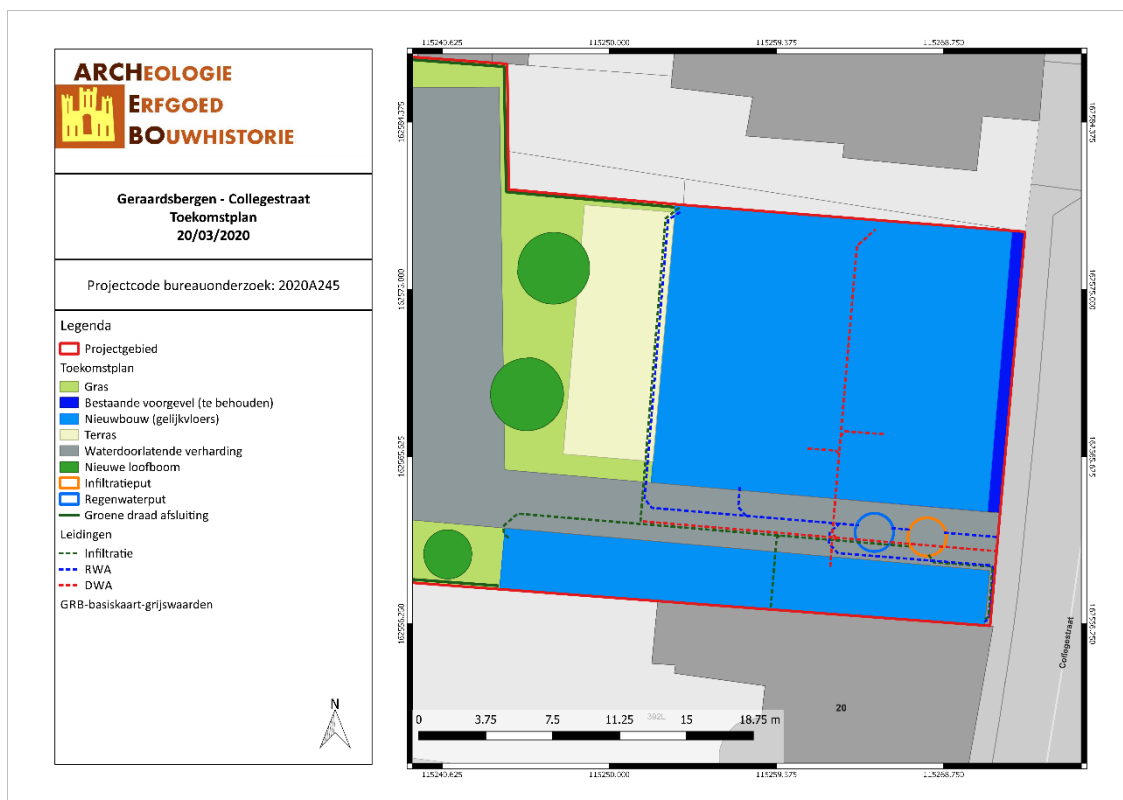
GECO/20/03/20/5 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Sloopplan (ARCHEBO bvba, 2020)

GECO/20/03/20/6 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2020)

GECO/20/03/20/7 - Digitale aanmaak

Figuur 22: Situering van het projectgebied op Toekomstplan, detail (ARCHEBO bvba, 2020)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

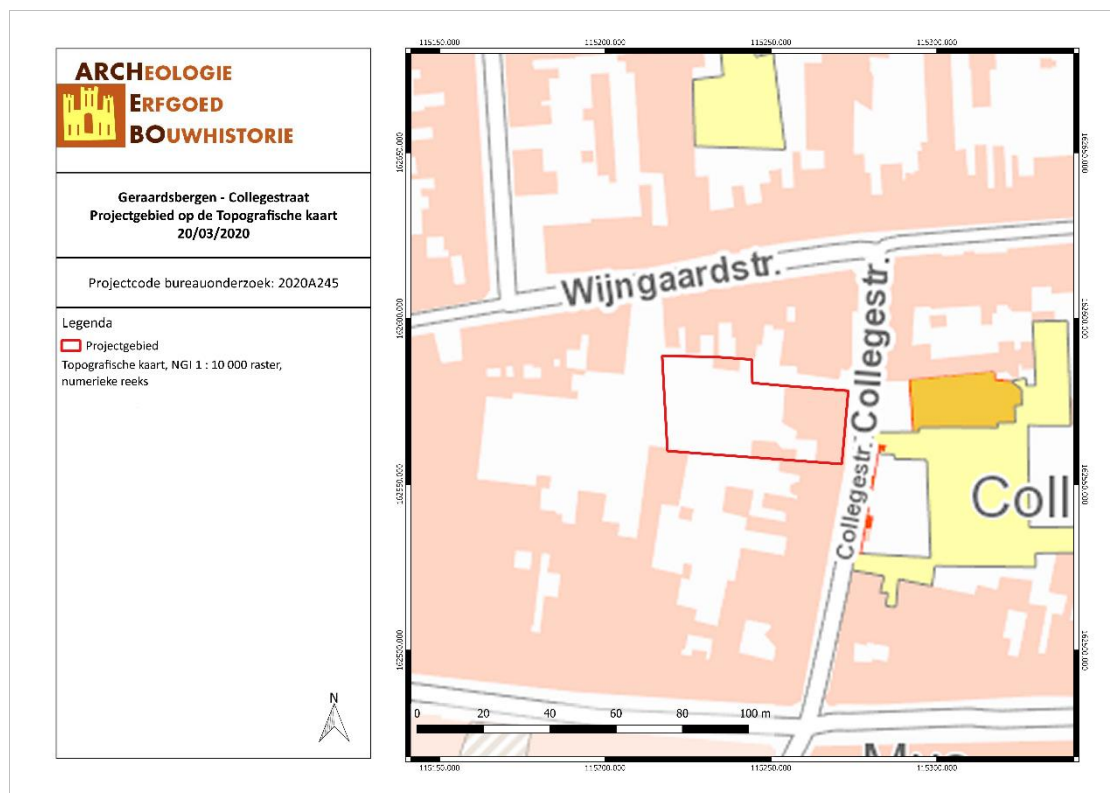
De gebruikte kaarten werden in georeferenciede vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

3.1.1 Topografische situering

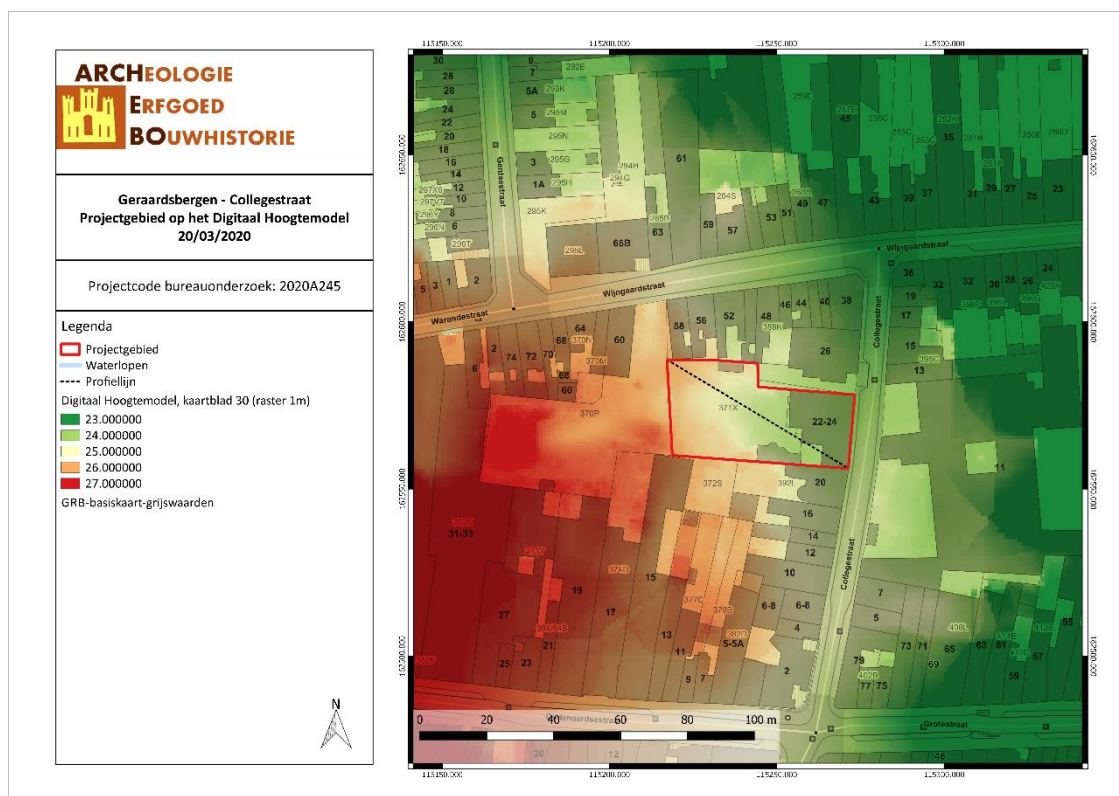
Het projectgebied ligt aan de Collegestraat 22-24 in Geraardsbergen, een stad en gemeente gelegen in de Belgische provincie Oost-Vlaanderen. De gemeente Geraardsbergen bestaat uit de volgende deelgemeenten: Geraardsbergen, Onkerzele, Goferdinge, Over- en Nederboelare (sinds fusie 1971), Moerbeke, Ophasselt, Viane, Zarlardinge, Grimminge, Idegem, Nieuwenhove, Schendelbeke, Smeerebbe-Vloerzegem, Waarbeke en Zandbergen (sinds fusie 1977). Ze wordt omringd door de gemeenten Brakel, Lierde, Herzele, Ninove, Galmaarden en Bever. In het zuiden grenst de gemeente met de Waalse provincie Henegouwen. Het projectgebied ligt op een noordoost-gerichte helling aan de Dender- en Molenbeek-vallei. De Molenbeek stroomt ca. 300m ten westen van het projectgebied, de Dender stroomt ca. 200m ten oosten van het projectgebied, vanaf ca. 350m ten zuidoosten van het projectgebied stroomt de Korte Lakebeek. Volgens het Digitaal Hoogtemodel ligt het projectgebied tussen ongeveer 24 en 25,8 meter boven de zeespiegel. Kadastraal ligt het terrein in Geraardsbergen, afdeling 1, sectie A, perceelnummers 371X & 392H.

Gezien de topografische ligging op een noordoost-gerichte helling en in de nabijheid van natuurlijke waterlopen (Dender en Molenbeek) is er een verwachting op Steentijd. Bijkomstig ligt het projectgebied in een gradiëntzone van een natte vallei (Dender- en Molenbeek-vallei) naar een droog plateau. Dergelijke plaatsen zijn ideaal voor tijdelijke steentijdkampementen.

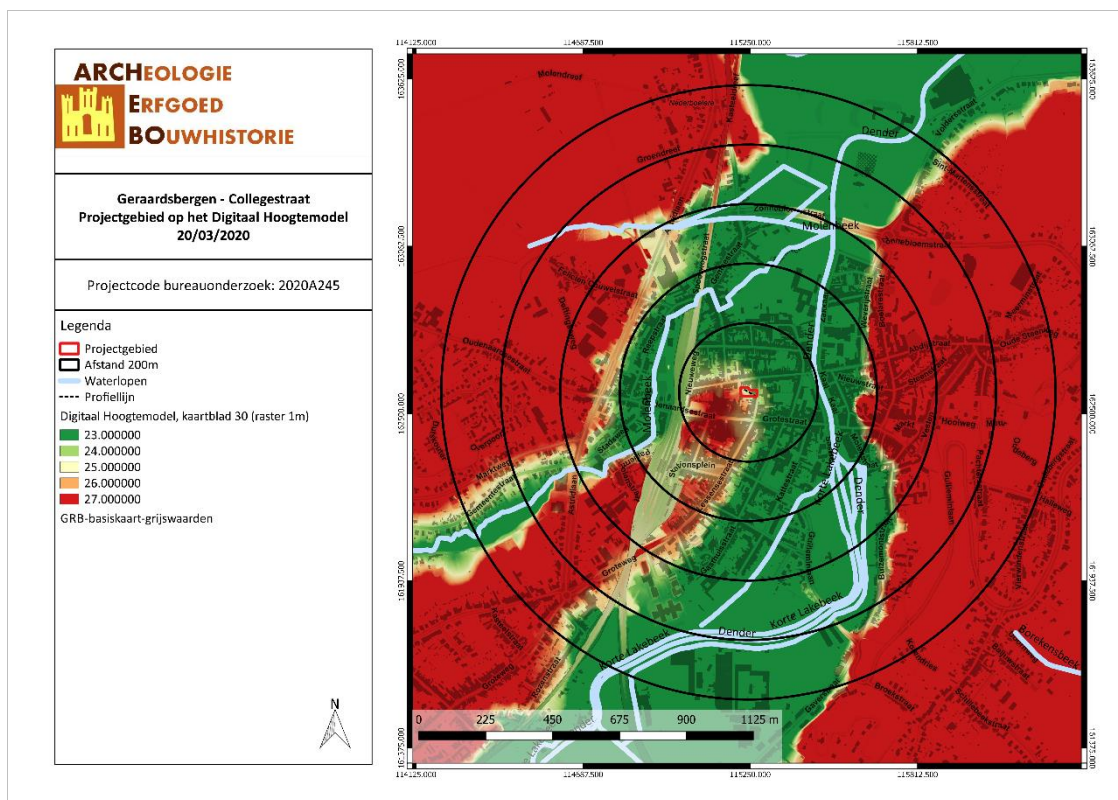
GECO/20/03/20/8 - Digitale aanmaak

Figuur 23: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2020)

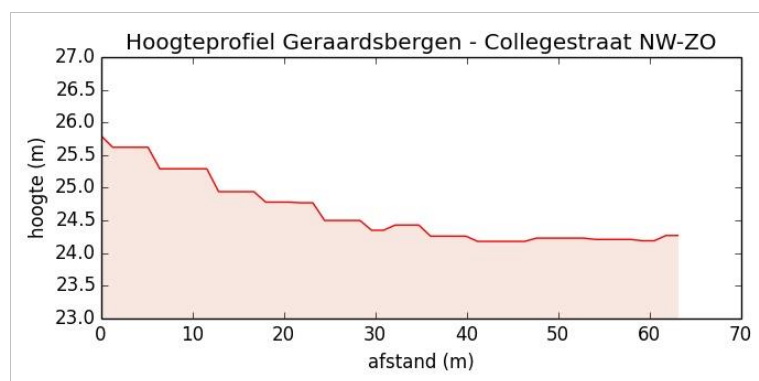
GECO/20/03/20/9 - Digitale aanmaak

Figuur 24: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel, detail (Geopunt, 2020)

GECO/20/03/20/10 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2020)

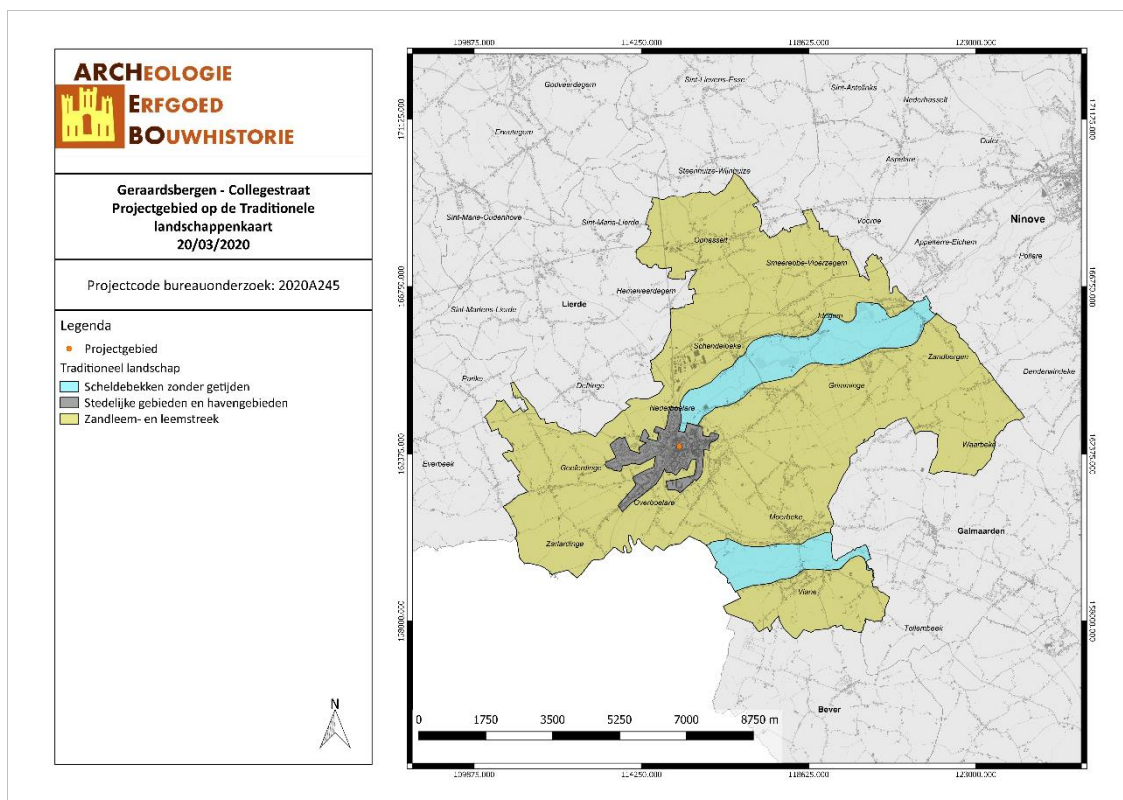

Figuur 26: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NW-ZO richting (Geopunt, 2020)

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd als 'Stedelijke gebieden en havengebieden'. De gehele gemeente Geraardsbergen wordt grotendeels gekarteerd als 'Zandleem- en leemstreek' en als 'Stedelijke gebieden en havengebieden' en 'Scheldebekken zonder getijden'.

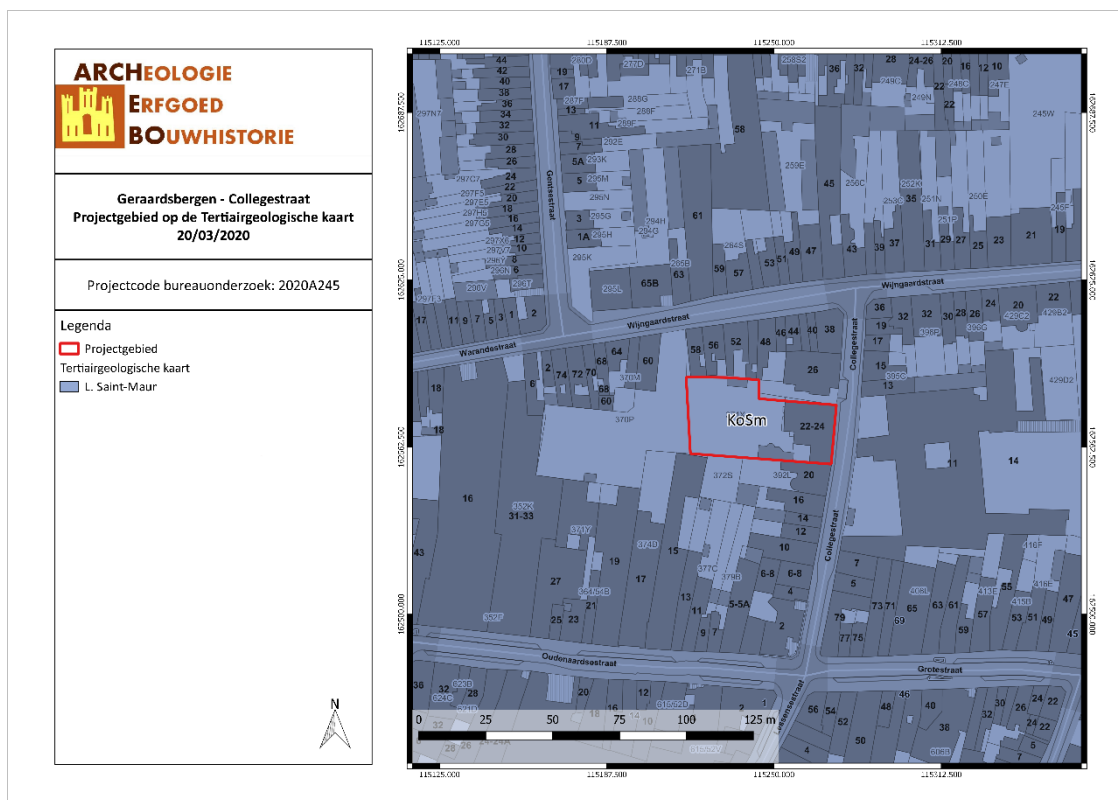
GECO/20/03/20/11 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Geraardsbergen aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2020)

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het onderzoeksterrein zich binnen het Lid van Saint-Maur (Formatie van Kortrijk). De Formatie van Kortrijk (Ko) is omschreven als een doorgaans kleilig facies met weinig macrofossielen. In het karteringsgebied wordt de Formatie van Kortrijk opgesplitst in het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. De Formatie van Kortrijk neemt de grootste delen van het karteringsgebied in met uitzondering van de strook in de omgeving van Lendeledede, de hoger gelegen gebieden in de omgeving van Bellegem, het gebied van Otegem tot Kruishoutem en in grote delen van de Vlaamse Ardennen. Het Lid van Saint-Maur (KoSm) bestaat uit een vrij homogene zeer fijn siltige klei, waarin enkele dunne intercalaties van grof siltige klei of kleilig zeer fijn silt voorkomen.²

² F. Bogemans, red., *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart - kaartblad 29, Kortrijk* (Vlaamse overheid, dienst Natuurlijke Rijdommen, 2007), 10.

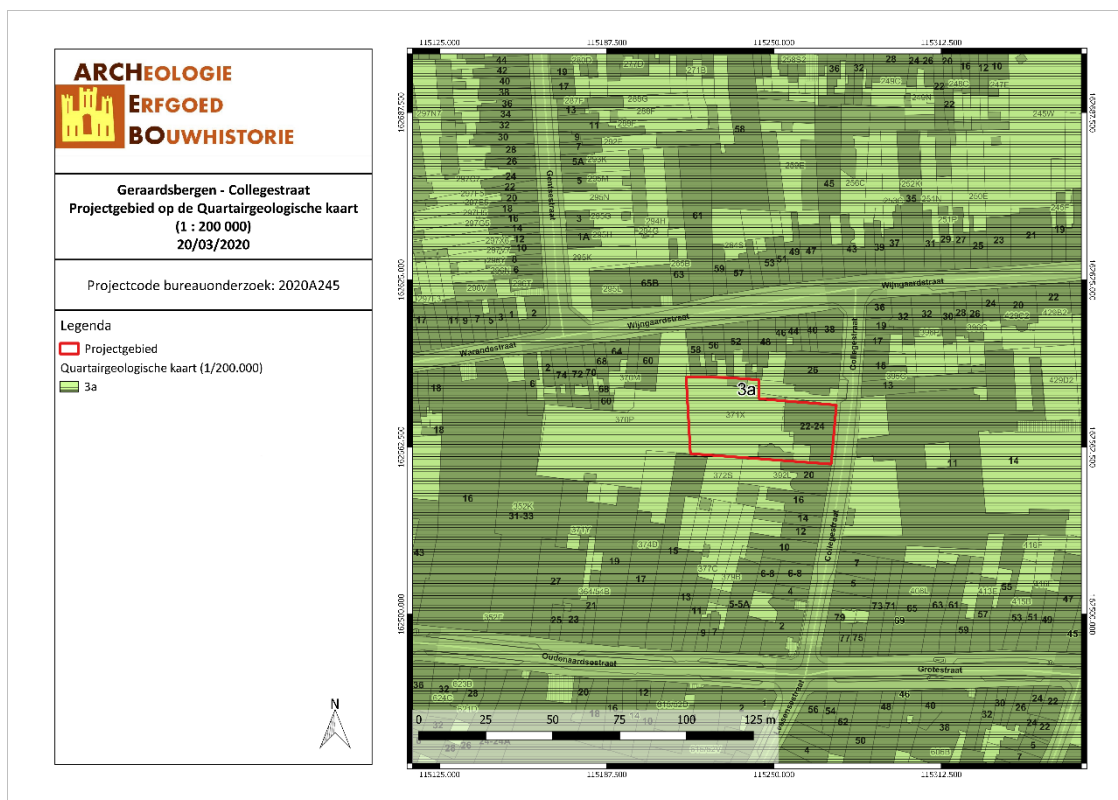

GECO/20/03/20/12 - Digitale aanmaak

Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2020)

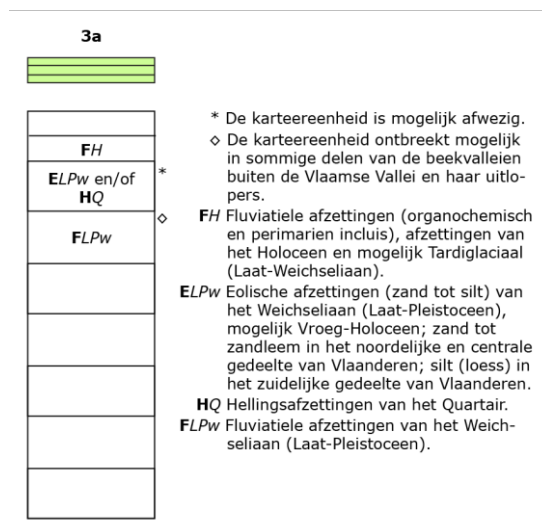
3.1.2.3 Quartair

Volgens de quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het projectgebied zich volledig binnen type 3a. Dit type bestaat uit een onderste laag van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), die vervolgens bedekt wordt door een laag hellingsafzettingen van het Quartair en/of eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen. In het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen bestaan deze eolische afzettingen uit zand tot zandleem, in het zuidelijke gedeelte uit silt (loess). De hellingsafzettingen en eolische afzettingen zijn mogelijk afwezig. De bovenste laag kan bestaan uit fluviatiele afzettingen (organochemisch en primairien inclus), afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan). Deze karteereenheid ontbreekt mogelijk in sommige delen van de beekvalleien buiten de Vlaamse Vallei en haar uitlopers.

GECO/20/03/20/13 - Digitale aanmaak

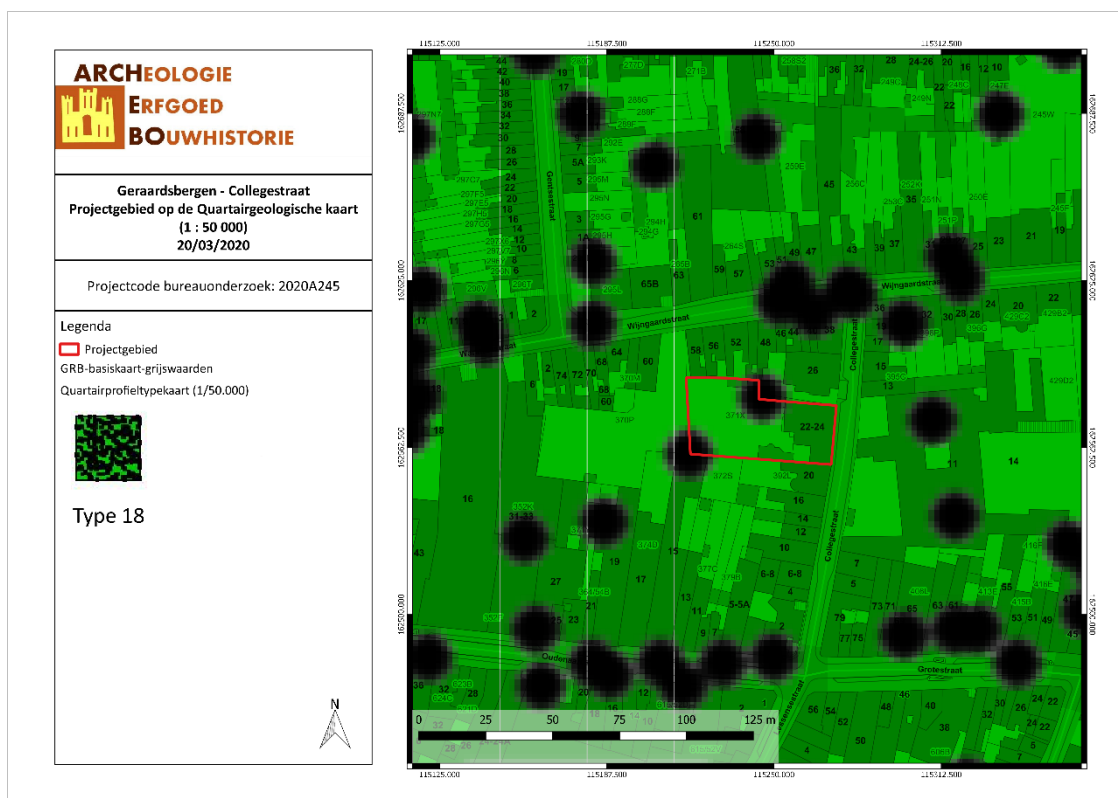
Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2020)

Figuur 30: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2020)

Volgens de quartairgeologische kaart (1/50.000) kent het projectgebied type 18. Dit type bestaat uit verschillende lagen. De onderste laag bestaat uit de Formatie van Zemst, die opgebouwd is uit overwegend vlechtende rivierafzettingen, zandig (zeer fijn tot grof) van natuur met mogelijks in het basisgedeelte grind. Sporadisch zijn er meanderende rivierafzettingen aanwezig en hellingsafzettingen kunnen geïntercaleerd voorkomen. De volgende laag bestaat uit het Lid van Haspengouwen, opgebouwd uit lemig materiaal, homogeen gelaagd of alternerend met zandige en/of venige laagjes ontstaan door hellingsprocessen. Mogelijks zijn mollusken en veenspots aanwezig. Het lid van Haspengouwen is slechts lokaal aanwezig. Bovenop deze laag ligt mogelijks een laag met homogene, eolische leemafzettingen (Lid van Brabant), maar deze eenheid is mogelijk afwezig. De bovenste laag

bestaat uit fluviaatle afzettingen met een textuur variërend van klei tot zand en mogelijk is veen ontwikkeld.

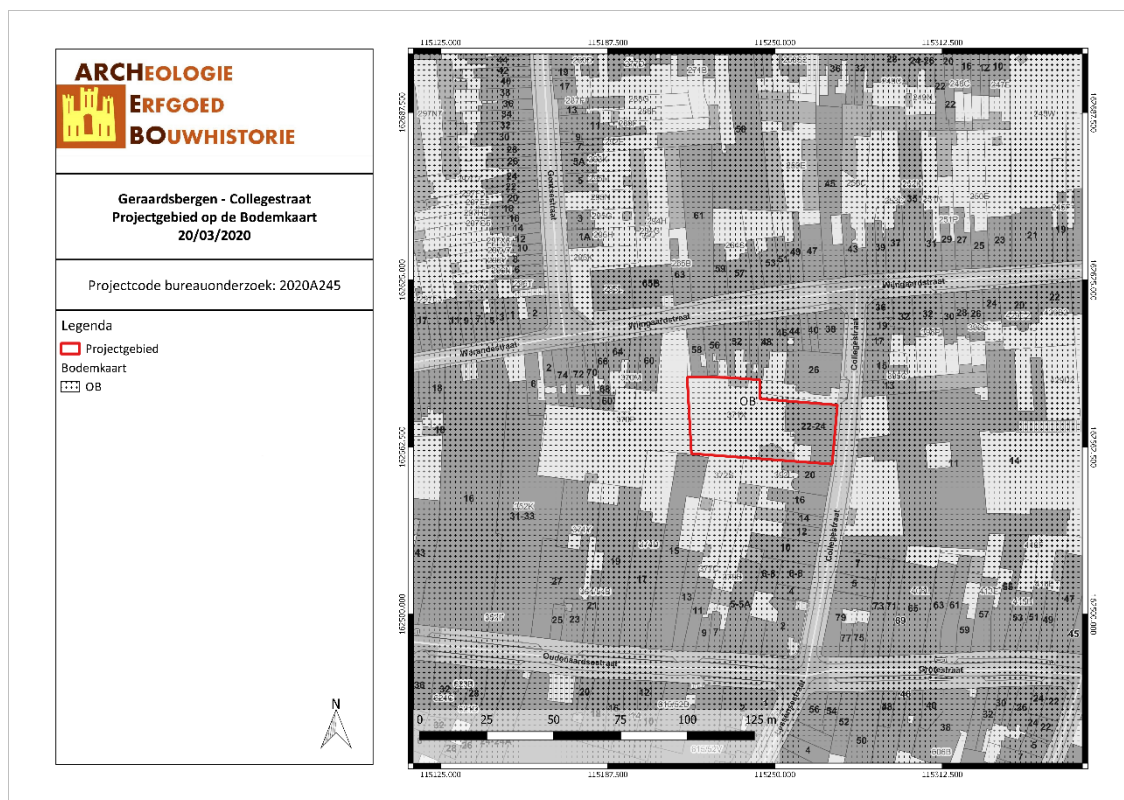
GECO/20/03/2014 - Digitale aanmaak

Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2020)

3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als OB (bebouwde zone). Tussen 400 en 600m van het projectgebied wordt de bodem gekarteerd als **OT** (vergraven terrein), **ON** (opgehoogd terrein), **Lhp** (sterk gleyige gronden op zandleem zonder profielontwikkeling), **Lfp** (zeer sterk gleyige zandleemgronden zonder profielontwikkeling), **Lep** (sterk gleyige gronden met reductiehorizont op zandleem zonder profielontwikkeling), **Ldp** (matig gleyige gronden op zandleem zonder profielontwikkeling), **Adpb** (matig gleyige gronden op leem zonder profielontwikkeling met zwaar leem of zandleem), **Aep** (sterk gleyige gronden met reductiehorizont op leem zonder profielontwikkeling), **Aba1** (niet gleyige leemgronden met textuur B horizont en een dunne A-horizont (dunner dan 40cm)), **AbB** (niet gleyige leemgronden met structuur of textuur B horizont) en **Abp** (niet gleyige gronden op leem zonder profielontwikkeling).³

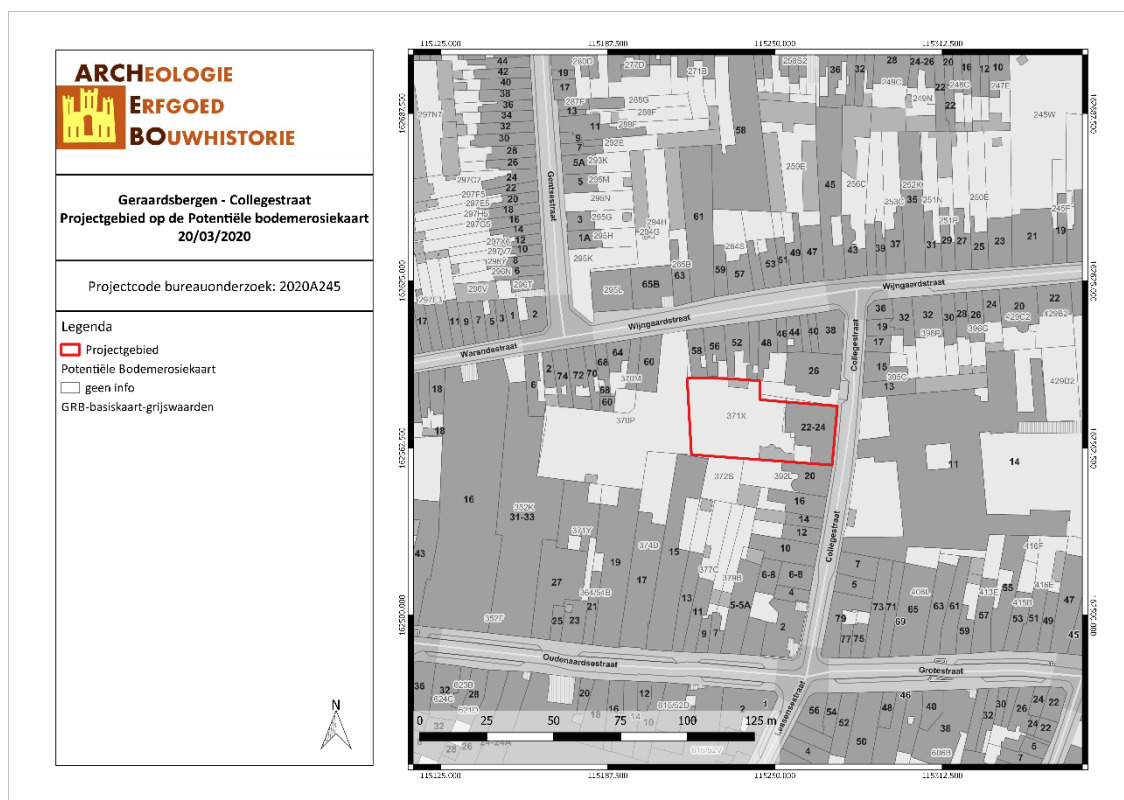
³ E. Van Ranst en C. Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)* (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde - Universiteit Gent, 2000), 18, 22, 165, 166, 167, 168, 179, 229, 276.

GECO/20/03/20/15 - Digitale aanmaak

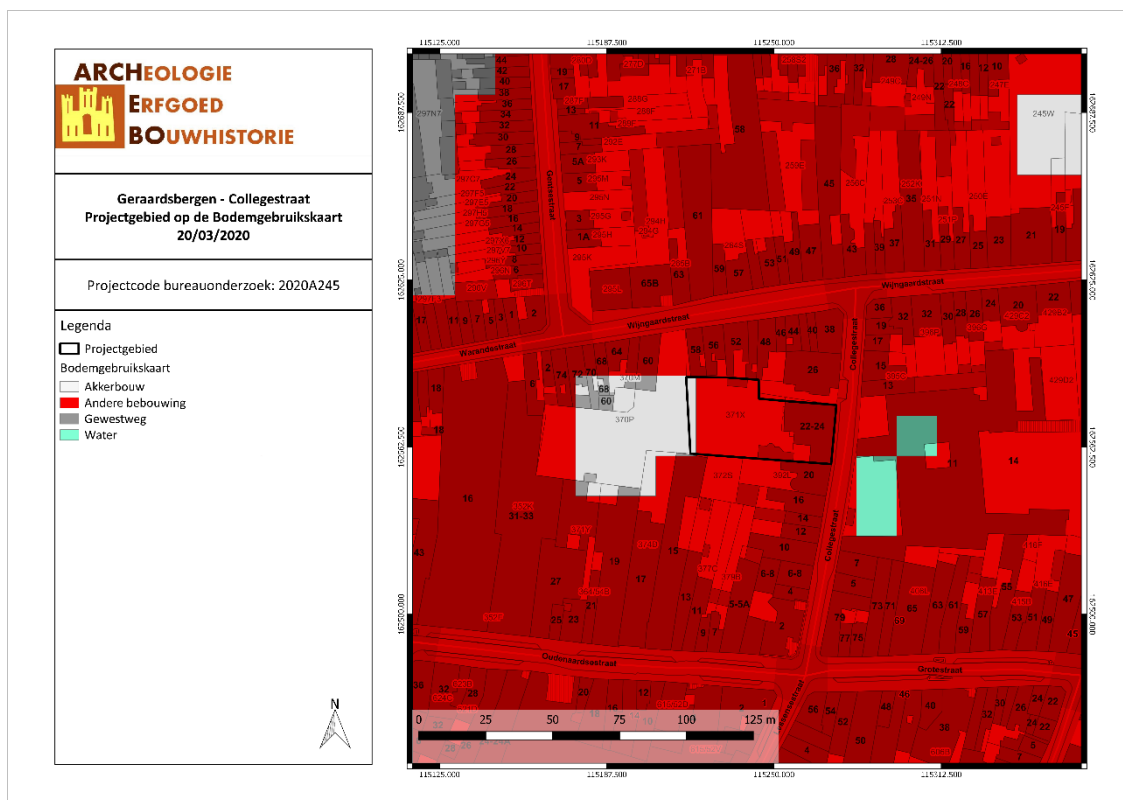
Figuur 32: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2020)

Op de Potentiële bodemerosiekaart is over het projectgebied geen informatie beschikbaar. Volgens de bodemgebruikskaart ligt het projectgebied grotendeels binnen 'andere bebouwing', enkel een smalle strook langs de westelijke grens wordt gekarteerd als 'akkerbouw'.

GECO/20/03/20/16 - Digitale aanmaak

Figuur 33: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2020)

GECO/20/03/20/17 - Digitale aanmaak

Figuur 34: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2020)

3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten in de directe en ruime omgeving. Net ten oosten van het projectgebied staat het Sint-Katarinacollege (**CAI 502263**). Bij het college hoort een kerk met crypte die teruggaat tot de Late Middeleeuwen. Vanaf 1515 stond binnen deze locatie een abdijkerk, die in juni 1986 werd geregistreerd als beschermd monument. Binnen deze locatie zijn ook geglazuurde en niet geglazuurde tegelstukken in terracotta en een natuurstenen vondst uit de Late Middeleeuwen gevonden. De natuurstenen vondst was een gekleurde sculptuur van een mensenhoofdje in Balegemse steen en zou een sluitsteen kunnen zijn van een portiek van de eerste kerk. De sculptuur werd achter de crypte, onder de middenbeuk van de kerk gevonden. Tenslotte zijn ook drie bakstenen grafkelders en een holte in de vorm van een sarcofaag met houtrestanten en menselijke beenderresten uit de Late Middeleeuwen gevonden.

Zo'n 75m ten zuidoosten van het projectgebied zijn tijdens een opgraving meerdere sporen en vondsten aangetroffen. Het betreft een kuil, met daarin verbrand materiaal, uit de Volle Middeleeuwen, leemontginningskuilen en een ovenstructuur uit de Late Middeleeuwen en muurresten en baksteenstructuren uit de Nieuwe Tijd (**CAI 214453**). Net ten oosten van deze CAI locatie werd ook een opgraving uitgevoerd, die zeer veel sporen en vondsten aan het licht heeft gebracht. Op het dierlijk bot dat aangetroffen werd, is archeozoologisch onderzoek uitgevoerd. Binnen **CAI-locatie 151084** werden de volgende sporen/vondsten aangetroffen. Het betreft een Laatmiddeleeuwse kuil met vulling van brokken verbrande leem, fragmenten houtskool, kalkmortel, een aantal scherfjes grijs en rood aardewerk en een spinpotje in steengoed uit Raeren, een Laatmiddeleeuwse kuil met uitsluitend brandafval (verbrande leembrokken en baksteenpuin) en houtskoolfragmenten, een Laatmiddeleeuwse rechthoekige kuil met losse vulling van puin (baksteenfragmenten, tegels, lokale veldsteen) en aardewerk (rood oxiderend gebakken waaronder een grotendeels bewaarde kom met uitstaande rand en 2 horizontale oren, grijs aardewerk en steengoed, waaronder Rijnlands), een 16de-eeuwse, kleine, cirkelvormige kuil met daarin oxiderend gebakken en geglazuurde ceramiek, een 15de-eeuwse, grote, rechthoekige kuil met in de vulling 12 scherven, een grote, 16de-eeuwse puinkuil met daarin bakstenen, daktegels en een nokpan, een Laatmiddeleeuws, halfcirkelvormig spoor met puinresten, tegelfragmenten en houtskoolresten, een 15de-eeuwse rechthoekige kuil met dierlijk bot, 41 scherven (rood aardewerk, grijs aardewerk en steengoed van Langerwehe, Raeren en Siegburg), een 15de-eeuwse vierkanten kuil met 13 stukken vaatwerk (oxiderend gebakken aardewerk, Rijnlands steengoed), een Laatmiddeleeuws rechthoekig spoor met reducerend gebakken grijs aardewerk en rood aardewerk, een Laatmiddeleeuws, onregelmatig spoor met 17 stukken aardewerk, waarvan 16 fragmenten van een pan met holle steel, een papkommetje en de rand van een grape, een Laatmiddeleeuwse kuil met metaalslakken, rood aardewerk, een exotische scherf (mogelijk Valenciaans), resten van een ijzeren mes waarvan het bronzen heftuiteinde in de vorm van een griffioen/adelaar is uitgewerkt en een fragment van het Christuskind in witte pijpaaarde (patacon), een Laatmiddeleeuwse, cirkelvormige kuil waarin Siegburgsteengoed en een tegel met swastikamotief werd teruggevonden, een Laatmiddeleeuwse paalkuil, een Laatmiddeleeuws, onregelmatig spoor met baksteenpuin een volledig bewaarde baksteen, een spoor met grijs aardewerk, Siegburg-steengoed en baksteen- en tegelfragmenten uit de Late Middeleeuwen, een Laatmiddeleeuwse, ondiepe greppel met komvormig bodemverloop, een Laatmiddeleeuwse rechthoekige kuil met houtskoolrijke vulling, met 34 archeologische objecten, waaronder 32 scherven (waaronder een kannetje met standring, import protosteengoed) en bouw materiaal (stuk van een daktegel, ongeglaazuurde vloertegel, een Laatmiddeleeuwse, grote cirkelvormige kuil met houtskool en verband leem, 107 scherven o.a. kookpotten, kogelpotten, kruiken, grijs aardewerk en hoogversierd aardewerk uit de Late Middeleeuwen, een Laatmiddeleeuws, klein spoor met 3 scherven van karakteristiek type kruik, een Laatmiddeleeuwse, rechthoekige kuil met grote

scherven van grijs aardewerk, oxiderend gebakken aardewerk en één stukje steengoed (Langerwehe), een Laatmiddeleeuwse, onregelmatig spoor met 97 scherven (grijs aardewerk, oxiderend gebakken aardewerk, hoogversierd aardewerk, steengoed van Langerwehe), een spoor met een fragment van een gebogen pan (imbrex?) uit de Late Middeleeuwen, een spoor met in de onderste vulling een fragment van een nok- of dakbekroning met geprofileerde kam, overtrokken met groene glazuur, uit de Late Middeleeuwen, een Laatmiddeleeuwse rechthoekige kuil met humusrijke vulling met verbrand leem, houtskoolfragmenten, aardewerkfragmenten (grijs aardewerk) en organisch materiaal (dierlijk bot, mosselschelpen), een geglazuurde voorraadpot met Maria-opschrift uit de Late Middeleeuwen, een rechthoekige kuil met onderaan een houtskoolrijk pakket van honderden scherven uit de Late Middeleeuwen, een kuil met een volledig bewaard 17de-eeuws faiencebord, een paalspoor (ongedateerd), een kuil met het karkas van een rund en een kuil met het skelet van een paard, beiden kuilen konden niet gedateerd worden en er werden geen bewerkings-/snijsporen op de skeletten teruggevonden waardoor men kan vermoeden dat de dieren volledig werden begraven. Tenslotte werden binnen deze locatie ook een kuil met 18de-eeuws baksteenpuin, fragmenten van 'Delftse tegels', glas, botmateriaal en vaatwerk (recipiënten in rood aardewerk, steengoed, faience, porselein), een rechthoekig spoor met 27 scherven (grijs aardewerk, Rijnlants steengoed) uit de Late Middeleeuwen, een kuil met veel botmateriaal en 8 scherven (grijs aardewerk, rood aardewerk, Rijnlants steengoed en steengoed van Langerwehe) uit de Late Middeleeuwen, een kleine rechthoekige kuil met twee scherfjes rood en grijs aardewerk uit de 16de eeuw, een 16de-eeuws paalspoor, een kuil met enkele stukjes steengoed uit de 16de eeuw en een spoor met in de vulling 1 randfragment van een kogelpot uit de Volle Middeleeuwen gevonden.

Ca. 100m ten westen van het projectgebied zijn een mechanische prospectie en een opgraving uitgevoerd. Tijdens deze onderzoeken werden twee greppels met aardewerk uit de 12de eeuw, perceelsgreppels en een afvalkuil (sporen van achtererven van bewoning Oudenaardsestraat), talrijke leemontginningskuilen en een ovenstructuur uit de Late Middeleeuwen, afvalkuilen (sporen van achtererven van bewoning Oudenaardsestraat) uit de Nieuwe Tijd, een ophogingspakket en afval- en puinkuilen uit de 19de eeuw (restanten van huizen langs de Oudenaardsestraat) en twee vierkante bakstenen structuren (mogelijk beerbakken) en enkele afvalkuilen uit de Nieuwste Tijd gevonden (**CAI 210767**).

Tussen ca. 100 en 300m ten zuidoosten van het projectgebied staat het huidige Algemeen Stedelijk Ziekenhuis - campus Geraardsbergen, waar in de Volle Middeleeuwen het Onze-Lieve-Vrouwhospitaal, opgericht door Boudewijn IX, heeft gestaan (**CAI 502277**). Tussen ca. 200 en 600m ten noorden van het projectgebied bevindt zich het Sint-Jozefinstituut. Binnen deze locatie bevond zich in de Volle Middeleeuwen Ter Gracht, een versterkt kasteel, dat deel uitmaakte van de verdedigingsgordel van de stad. In de Late Middeleeuwen werd binnen deze locatie een klooster en kerk opgericht door de Karmelieten (**CAI 503740**). In 1971 werden in de kloostertuin de grondvesten van het versterkt kasteel aangetroffen. Ca. 300m ten noordoosten van het projectgebied zijn tijdens een mechanische prospecties muren, leidingen en puinpakketten teruggevonden van een brouwerij uit de 18de eeuw (**CAI 150261**).

Zo'n 850m ten noorden van het projectgebied zijn tijdens een opgraving fragmenten van weefgewichten, een spinschijfje en handgevormde ceramiek uit de Late IJzertijd, een kuil met in de vulling enkele gegladde scherven van La Tène-schalen met geknikt randprofiel, ruw en besmeten aardewerk en wat "Marne-achtige ceramiek" uit de Late IJzertijd en ook nog enkele niet-geretoucheerde silexartefacten, gecalcineerd been en houtskool aangetroffen (**CAI 501708**). Tussen ca. 900 en 1300m ten noordoosten van het projectgebied heeft een Middeleeuwse waterburcht, een omwald kasteel, gestaan (**CAI 503752**). Het huidige gebouw staat op de Middeleeuwse grondvesten en is een beschermd monument.

Tussen 550 en 750 meter ten zuiden van het projectgebied heeft een kerk uit de Merovingische periode (**CAI 503741**) gestaan. Oorspronkelijk was de kerk gewijd aan Sint-Amandus. In de loop van de Volle Middeleeuwen werd een nieuwe kerk opgericht en in de 17de eeuw werd een priorij opgericht. Het bestaande kerkje werd geïntegreerd in het klooster. Er zijn nog steeds delen bewaard van de kerk uit de 8ste eeuw (Merovingische periode) en uit de Volle Middeleeuwen. Binnen deze CAI-locatie bevindt zich een tweede CAI-locatie. Ca. 700m ten zuiden van het projectgebied is een mechanische prospectie uitgevoerd waarbij meerdere sporen en vondsten zijn aangetroffen. Het betreft een fragment van een greppel uit de IJzertijd, geassocieerd met een grote wandscherf handgevormd aardewerk, ophogingslagen en enkele grondsporen, waaronder enkele kuilen, een paalkuil en greppels uit de Volle middeleeuwen, een gracht (mogelijk een oudere fase van de stadsgracht) met scherven in de vulling uit de Late middeleeuwen, een kleine Laatmiddeleeuwse veldoven ingegraven in de ophogingslagen uit de Volle Middeleeuwen, een (baksteen?)oven uit de Nieuwe Tijd met daarin puin, mortel en puinfragmenten en een vestinggracht en wallichaam uit de Nieuwe Tijd (**CAI 210769**). De vestinggracht maakte deel uit van de stadsversterking van Geraardsbergen en was op deze locatie 13m breed. De dempingslagen van de gracht dateren uit de 19de eeuw. Het wallichaam is minstens 1m hoog en minstens 12m breed en wordt geassocieerd met funderingsresten en zandsteen- en baksteenfragmenten.

Ca. 1000m ten westen van het projectgebied zijn tijdens een opgraving een afslag in silex uit de Steentijd en greppels, kuilen, paalsporen, enkele fragmenten rood aardewerk en een bodemfragment van een bord in faience uit de Nieuwe Tijd gevonden (**CAI 156978**).

Tussen ca. 500 en 950m ten oostnoordoosten van het projectgebied zijn een mechanische prospectie en een opgraving uitgevoerd die meerdere sporen en vondsten hebben opgeleverd. Binnen het terrein staat de Abdij van Sint-Adriaan die vandaag benut wordt als recreatieverblijf. De oorspronkelijke naam voor de Benedictijnenabdij was de Sint-Pietersabdij. Deze is opgericht in de Volle Middeleeuwen en bestond uit een poortgebouw, een driebeukige kruiskerk, een brouwerij, een prelaatskwartier, een U-vormig kloosterpand, een binnenhof, een refter, een bibliotheek, een keuken en uit nog losstaande dienstgebouwen en stallen. Bijna al deze gebouwen werden afgebroken. Enkel het abtenhuis, de toegangspoort en de stallen zijn bewaard. Binnen het terrein zijn sporen van het kerkhof en de kerkhofmuur uit de Volle Middeleeuwen aangetroffen. Zo werd de ingang van een grafkelder uit de Volle Middeleeuwen gevonden. Er werden ook restanten van een kloosterlavabo uit de Middeleeuwen, restanten van de stadswallen uit de Vroege Middeleeuwen en sporen van een Middeleeuwse weg gevonden. Vervolgens werden de skeletresten van 3 runderen, een grote hond en een paard (dierenkerkhof?) en een verhard loopniveau uit aangestampte, geoxideerde klei gevonden. Onder dit loopniveau bevond zich een kuil opgevuld met afbraakmateriaal. Zowel de skeletresten als het loopniveau konden niet gedateerd worden. Er werd ook een 16de-eeuwse afvalkuil met aardewerk, munten, ijzeren/koperen voorwerpen en dierlijke beenderen aangetroffen. Tenslotte zijn ook een 17de-eeuwse afvalkuil met keukengerei, borden, glas, siervoorwerpen... en restanten van een 17de-eeuwse klokkengieterij gevonden. Er werden 3 klokvormen gevonden die naast elkaar waren aangelegd. Ze kunnen in verband gebracht worden met de nabijgelegen abdijkerk. Van de vormen bleef de onderbouw en de basis van de gietvorm bewaard. In de omgeving lagen stukken verbrande leem (fragment van kern, mantel en valse klok) en sporen van gesmolten brons. Ook de oven van de gieterij werd blootgelegd. De klokkengieterij bevond zich naast een deel van de grensmuur van de abdij waar reeds 9 spaarbogen van aan het licht zijn gekomen (**CAI 501697**). Ongeveer ter hoogte van deze CAI-locatie is een opgraving uitgevoerd (**CAI 501780**), waarbij meerdere vondsten zijn aangetroffen. Het betreft acht werktuigfragmenten uit de Steentijd, 4 in mekaar passende scherven van een urne uit de Bronstijd, scherven aardewerk uit de IJzertijd, restanten van een natuurstenen wal met erlangs een aarden wal (vermoedelijk vroege stadswal) uit de Vroege middeleeuwen, een geelkoperen kledinghaak, een afval-/beerput, aardewerk (rood, geelwit, steengoed, majolica), ijzeren en koperen voorwerpen, glas, 7

munten (2de helft 15de eeuw en begin 16de eeuw), dierlijke beenderen (keukenafval) en een kuil op diepte 1,40 m uit de Late Middeleeuwen, een 16de-eeuwse muntschat (11 zilveren muntjes, samengekit en bezet met een harde ijzercorrosie, een paar muntjes droegen textielsporen, omloopschatje), een afvalkuil, een schelling van Filips IV (munt), aardewerk (o.m. een fragment van een baardmankruik en een inktflës) en drie loden plaatjes (fruitteelt) uit de 17de eeuw en een fundering van een pergola uit de 19de eeuw. Tenslotte werden 3 koeienskeletten, het skelet van een hond en van een hengst, afvalkuilen met aardewerk, restanten van een gekasseide weg met tussen de stenen een afgesleten munt van Leopold I van België, vuurgangen van een met hout gestookte baksteenoven en een klokkengietkuil met vier gietringen met stukken verbrande leem in de omgeving, sporen van gesmolten brons en de basis van een smeltoven (op een lager niveau) aangetroffen. Deze laatste vondsten konden niet (exact) gedateerd worden.

Tussen 400 en 600m ten oosten van het projectgebied bevinden zich meerdere CAI-locaties. **CAI-locatie 502300** is het Middeleeuws Lombardenhuis, een plaats voor Italiaanse bankiers. In de 18de eeuw werd dit huis vervangen door een classicistisch gebouw dat in 1991 werd beschermd als monument. Binnen **CAI-locatie 501692** werden tijdens een opgraving een massa sporen uit de Late Middeleeuwen en kogelpotwaar (2 volledige, 4 randfragmenten en enkele wandfragmenten) uit de Volle Middeleeuwen aangetroffen. **CAI-locatie 501689** betreft puin van verbrande lemen huizen, scherven (Siegburg, Brunsum, Raeren, grijs en rood aardewerk) en 26 koperen, zilveren en gouden munten met brandsporen uit de Late Middeleeuwen, scherven van kogelpotten uit de 18de eeuw, steengruislaag met 2 dubbele centen en 1 cent van Leopold I, twee munten van Leopold I en een keldertje met huisgerei (ijzeren geëmailleerde en met bloemen versierde nachtpotten, emmers, koffiekannen, waterketels en kannen) uit de 19de eeuw, een houten waterput (vlak tegen en gedeeltelijk onder een woning; niet gedateerd), een verharde weg (veldschorren en gebroken keien in een vaste leemlaag, zonder regelmatige structuur; niet gedateerd), 2 baksteenovens en 10 cm dikke steenvulling in een andere sleuf (restanten steenbakkerij; niet gedateerd) en een afvalkuil met verschillende lagen met daarin zeldzame grijze scherven, rode en grijze scherven, as van steenkool, baksteengruis, stukken dakpan en ongeveer 100 kg 18de-19de-eeuwse scherven. Deze sporen en vondsten zijn aangetroffen tijdens een mechanische prospectie en een opgraving.

CAI-locatie 502287 betreft restanten van een steenbakkerij uit de 18de eeuw, een 19de-eeuwse kalkput opgevuld met afbraakmateriaal van een bakstenen kalkoven (met kernen van ongebrande Doornikse steen) en vondsten uit de Late Middeleeuwen die verwijzen naar een metaalgietterij waar lokale bedevaartsouvenirs (pelgrimsdevotionalia) werden gemaakt. De vondsten omvatten fragmenten van gietvormen, een pelgrimsampul, gietkroezen, basismateriaal voor het gietproces en restproducten, een pelgrimsinsigne van Sint-Adrianus, een leien gietmal met Adrianushoofd, een koperen schaalte, secundaire basisgrondstoffen en restproducten (pakket houtskool, gietprop in tin-loodlegering), metalen voorwerpen (erotisch insigne, fragmenten van een riem, een sluitingshaak (knoop of siernagel)), munten (2 mijten en 2 dubbele mijten, geslagen in Vlaanderen, Bourgondische periode) en aardewerk (rode en grijze ceramiek). Deze vondsten zijn aangetroffen tijdens een opgraving.

Tijdens een controle van werken zijn funderingsresten (metselwerk van baksteen en natuursteen), archeologische sporen en een beperkte hoeveelheid grijs aardewerk uit de Late Middeleeuwen en een beerkelder uit de 17de eeuw aangetroffen (**CAI 40124**). Tijdens een mechanische prospectie werden kuilen, greppelsegmenten en een bakstenen structuur uit de Late Middeleeuwen, een laag baksteenpuin (mogelijk verband met de 15de-eeuwse stadsverwoesting) en kuilen, wellicht afkomstig van zandwinning, uit de Nieuwe Tijd aangetroffen (**CAI 207096**).

Binnen **CAI-locatie 501690** werd een opgraving uitgevoerd. Dit onderzoek leverde meerdere sporen/vondsten op. Het betreft aardewerk (niet gedateerd), een Laatmiddeleeuwse wasplaats (op 3m diepte), bedekt met puin van de stadsvernieling van 1452, een waterleiding in een houten bakgoot uit

de Late Middeleeuwen, een grondvlak doorsneden door een constructie uit veld- en baksteen onder een vullaag met scherven en met een kleihoop aan de oostzijde (vermoedelijk een aarden wal; niet gedateerd), een onderaardse gang, een afgerond stuk metselwerk van een wallentoren, een nis en een gang dichtgemetseld met breuksteen (niet gedateerd), twee dubbele mijten van Lodewijk van Nevers (1322-1346) en een sterling van Robrecht van Béthune (1305-1322), een cementen vloer (verharding van een wc-ton?), een kalklaag, puin van verbrande leemwanden met aardewerk (rood, grijs, Raeren, Siegburg), een woonniveau met constructiesporen van een afgebrand lemen huis, importaardewerk (Langerwehe, Andenne). **CAI-locatie 500303** betreft in de eerste plaats een Laatmiddeleeuwse waterleiding (buizen in gereduceerd gebakken aardewerk) en een Laatmiddeleeuwse constructie van muren in panelesiaanse zandsteen, die waarschijnlijk ter plaatse werd ontgonnen. Binnen de constructie lagen bussels takken (langs de noordelijke, oostelijke en westelijke muur), die waarschijnlijk gebruikt werden voor het beheersen van de waterhuishouding, daar de takken voor drainering zorgen. Daarnaast werd ook een gootje in houten planken aangetroffen dat in de draineringscontext gezien moet worden. Binnen de constructie werd ook een soort sokkel vastgesteld voor een houten of stenen zuil en resten van een toegangstrap. Daarnaast werd binnen de constructie uit paniseliaanse steen ook resten van leren schoenzolen en 202 fragmenten botmateriaal (vis, vogel, edelhert, rund) uit de Volle Middeleeuwen gevonden. Binnen deze CAI-locatie werden ook een muurconstructie in veldsteen (niet gedateerd) en resten van vakwerk, Andennewaar, protosteengoed, rood aardewerk, grijs aardewerk, een geglazuurd aardewerken hoofdje en een teil uit de Volle Middeleeuwen gevonden. Deze vondsten zijn allen aangetroffen tijdens een opgraving.

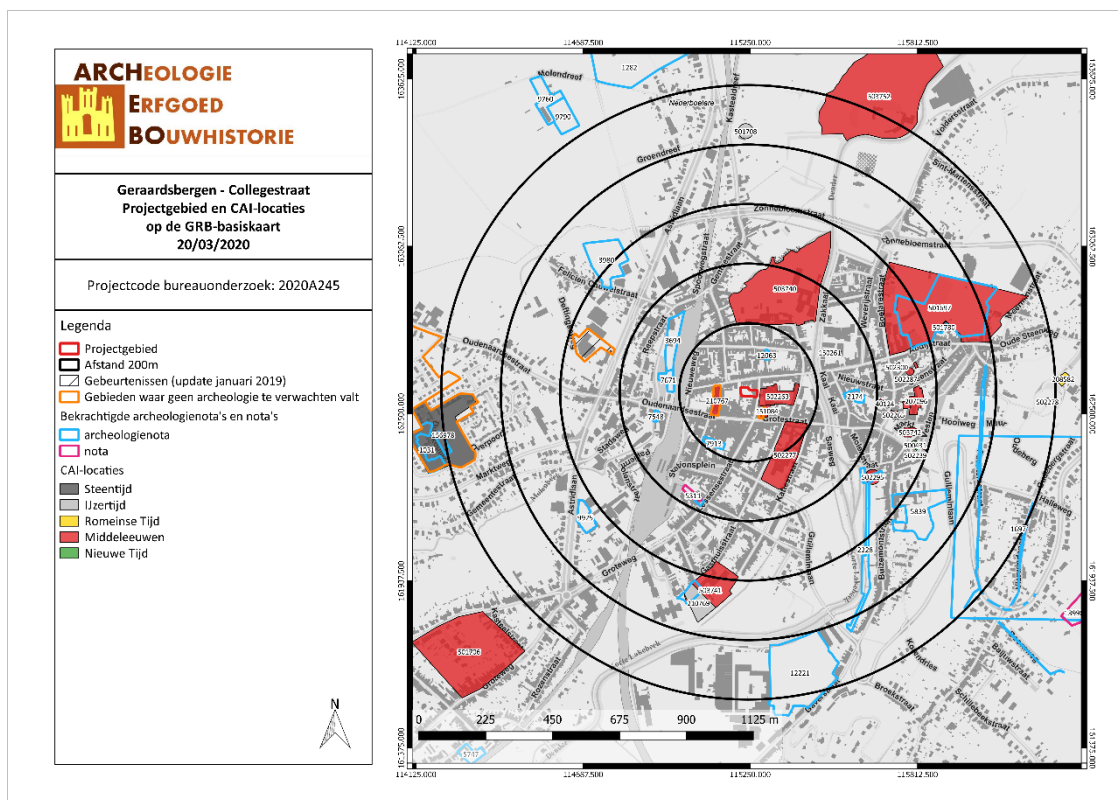
CAI-locatie 502265 betreft het Laatmiddeleeuws stadhuis. Nog enkele delen van de onderbouw uit de gotische periode zijn aanwezig. In 1381 werd het gebouw geteisterd door brand, in 1752-1753 werd het aangepast in Luis XV-stijl, in 1891-1896 kreeg het stadhuis een neogotische aankleding en op 28 december 1939 werd het pand geregistreerd als beschermd monument. Volgens R. Van Den Bossche zou er op de plaats van het stadhuis een burcht hebben gestaan, het is mogelijk dat het deze burcht is die later tot stadhuis is uitgegroeid. Binnen **CAI-locatie 502286** zijn tijdens een opgraving een natuursteenlaag uit de Vroege Middeleeuwen (onderdeel Vroegmiddeleeuwse burcht? Verdedigingsmuur?) en bakstenen gewelven van 0,5 tot 1,5m, een gang van 2m hoog en een verbindingskoker tussen de gewelven en de stadhuistorenbasis (allen niet gedateerd) gevonden. Volgens E. Borremans zou het om een verluchtingskoker van een net van onderaardse gangen kunnen gaan. **CAI 503742** betreft de Parochiekerk St-Bartholomeus. Oorspronkelijk stond hier een Vroeg-Gotische kapel die vanaf 1412 vervangen is door de parochiekerk. Deze Laatmiddeleeuwse kerk staat er nu nog steeds. Binnen deze locatie is ook een ophogingspakket uit de 19de eeuw met veel baksteen, kalkmortel en botmateriaal (geen skeletten *in situ*) gevonden tijdens een opgraving. Het vloerniveau van de Neogotische kerk zou in 1880-1896 opgehoogd zijn. Binnen **CAI-locatie 500431** staat een herenhuis uit de 18de eeuw, dat beschermd werd in 1975.

Tijdens een mechanische prospectie zijn een uitbraakspoor en een puinlaag met materiaal uit de Late Middeleeuwen aangetroffen (**CAI 150260**). Deze sporen/vondsten wijzen op de ontmanteling van de stadsomwalling in de 19de eeuw. Binnen **CAI-locatie 502239** staat de Dierkosttoren, een Laatmiddeleeuwse toren die deel uitmaakte van de Middeleeuwse stadsomwalling. Het is een halfcirkelvormige toren met ingegraven sokkel uit onregelmatige ijzerzandstenen. De toren werd hersteld met bakstenen (schietgaten, steigergaten...) en werd in september 1968 beschermd als monument. Het portiershuisje dat naast de toren stond, is afgebroken. **CAI-locatie 502295** betreft een deel van de Middeleeuwse stadsomwalling.

Ca. 950m ten oosten van het projectgebied heeft een Middeleeuwse kapel gestaan (**CAI 502278**), waar nu de Kapel Onze-Lieve-Vrouw-van-Oudeberg staat.

In de ruime omgeving van ca. 1000 meter bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft onder meer:

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
214453	Grotestraat	Middeleeuwen
501780	Abdijstraat	Steentijd
151084	Grotestraat 65	Middeleeuwen
503742	Parochiekerk St-Bartholomeus	Middeleeuwen
503740	Jozefietencollege	Middeleeuwen
501690	Ingelkant - Het Volkshuis	Middeleeuwen
502287	Steenstraat	Middeleeuwen
502295	Pijntoren	Middeleeuwen
501692	Bokerstraat II	Middeleeuwen
500303	Markt 13 (Geraardsbergen 486e)	Middeleeuwen
503752	Kasteel van Boelare	Middeleeuwen
503741	Priorij Hunnegem	Middeleeuwen
502263	Sint-Katarinacollege	Middeleeuwen
502278	Mariakapel	Middeleeuwen
502277	Onze-Lieve-Vrouwhospitaal	Middeleeuwen
150261	Zakkaai (GER-ZK '08)	Nieuwe Tijd
150260	Vesten	Middeleeuwen
501708	Nederboelare Lazerijveld	IJzertijd
40124	Vredestraat 12/14	Middeleeuwen
156978	J. Van Waesberghestraat I	Steentijd
501689	Konijnenstraatje	Middeleeuwen
502265	Stadhuis	Middeleeuwen
502286	Vleeshuis	Middeleeuwen
502300	Huis der Lombarden	Middeleeuwen
210767	Oudernaardsestraat 35-41	Middeleeuwen
502239	Dierkosttoren	Middeleeuwen
500431	Geraardsbergen Dekenij	Nieuwe Tijd
210769	Gasthuisstraat	IJzertijd
207096	Markt	Middeleeuwen
501697	Sint-Adriaansabdij	Middeleeuwen

GECO/20/03/20/18 - Digitale aanmaak

Figuur 35: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2020)

3.2.2 Bekrachtigde archeologienota's en nota's

BAAC Vlaanderen heeft voor een projectgebied aan de Gaffelstraat 24-26 in Geraardsbergen (ID 12063) een archeologienota opgesteld. Er werd enkel een bureauonderzoek uitgevoerd, waaruit bleek dat verder archeologisch (voor)onderzoek niet te verantwoorden was, de matige tot lage archeologische verwachting en een zeer klein potentieel op kennisvermeerdering.⁴

In 2018 heeft Triharch onderzoek & advies bvba een archeologienota geschreven voor een projectgebied aan de Adamstraat 18-20 in Geraardsbergen (ID 7913). De archeologienota bevat de resultaten van een bureauonderzoek en van 4 controleboringen. Uit deze onderzoeken is gebleken dat de toekomstige ingrepen geen bedreiging vormen door potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Waar deze ingrepen het archeologisch bodemarchief wel zouden verstoren, gaat het om een zeer beperkte oppervlakte, waardoor het onderzoek van eventuele vondsten in hun context niet mogelijk is. Vervolgonderzoek is dus niet vereist.⁵

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag voor het verbouwen van een klooster in de Penitentenstraat in Geraardsbergen, heeft archeologe Annika Devroe een archeologienota (ID 2174) opgesteld. Uit het bureauonderzoek bleek dat het terrein reeds in de 16de eeuw bebouwd was. Het huidige klooster stond er pas in 1841. Door de ligging binnen het historisch stadscentrum is er een hoog archeologisch potentieel voor vondsten vanaf de Middeleeuwen. Vondsten uit oudere periodes kunnen niet uitgesloten worden. De aanwezige gebouwen hebben het terrein reeds deels verstoord. Er wordt eveneens vermoed dat de natuurlijke helling binnen het terrein deels werd afgegraven voor de bebouwing. De toekomstige werken zullen een impact hebben op de (eventueel) aanwezige archeologische niveaus. Gezien het archeologisch potentieel en de toekomstige verstoringen is

⁴ Charlotte Verhaeghe, "Archeologienota Geraardsbergen Gaffelstraat 24-26", Archeologienota - Verslag van Resultaten (Gent: BAAC Vlaanderen bvba, augustus 2019), 41.

⁵ Kristine Magerman en Walter Sevenants, "Archeologienota Adamstraat 18-20 Geraardsbergen (prov. Oost-Vlaanderen)", Archeologienota - Verslag van Resultaten (Kortenberg: Triharch onderzoek & advies bvba, 2018), 30.

bijkomend onderzoek noodzakelijk. Er wordt als vervolgonderzoek een landschappelijk bodemonderzoek d.m.v. landschappelijke proefputten geadviseerd.⁶

In 2017 heeft ABO nv een archeologienota (ID 5311) opgesteld voor een projectgebied aan de Lessensestraat 91 in Geraardsbergen. De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en de resultaten van 5 controleboringen die op 26 juli 2017 zijn uitgevoerd. Op basis van het bureauonderzoek worden voornamelijk sporen vanaf de Late Middeleeuwen verwacht maar bestaat de kans op oudere sporen eveneens. De impact van de toekomstige werken zou max. 70cm diep gaan en bijgevolg mogelijke interessante archeologische lagen raken. Na het bureauonderzoek werden vijf controleboringen uitgevoerd. Vier van de vijf boringen werden op geringe diepte gestaakt door de hoge concentratie aan recent materiaal. Dit wil echter niet zeggen dat er geen archeologisch relevante lagen meer aanwezig zijn. Er wordt aangeraden om een proefputtenonderzoek uit te voeren.⁷ Op 15 december 2017 heeft BAAC Vlaanderen bvba het proefputtenonderzoek (ID 6158) uitgevoerd. Op basis van de landschappelijke profielputten kan een Laatmiddeleeuws niveau verwacht worden binnen het terrein. De Laatmiddeleeuwse sporen werden afgedekt door een Laat- tot Post-middeleeuwse laag, die afgedekt werd door een dik pakket recente lagen. Op de achtererven aan de Lessensestraat heeft menselijke activiteit plaatsgevonden, maar gezien de dikte van de recente en oudere ophogingslagen, gekoppeld met de eerder beperkte toekomstige bodemingrepen, kan het archeologisch erfgoed *in situ* bewaard worden en wordt er bijgevolg geen verder archeologisch onderzoek opgelegd.⁸

RAAP België bvba heeft in 2018 een archeologienota opgesteld n.a.v. de realisatie van een meergezinswoning aan de Oudenaardsestraat in Geraardsbergen (ID 7548). Door de ligging in een beekvallei en deels in de opgevolde oude bedding van de beek is er een erg lage archeologische verwachting voor het projectgebied. Het is echter niet uitgesloten dat watergerelateerde vondsten/structuren (visfuisen, bruggenhoofden, knuppelpaden...) gevonden kunnen worden. Door het kanaliseren van de beek (in de 12de eeuw), zijn eventuele oudere vondsten/structuren mogelijk al (deels) vergraven. De bouw van de 20ste-eeuwse huizen heeft vermoedelijk ook voor enige verstoring gezorgd. Door de ligging buiten de stadsomwalling is de kans op Middeleeuwse sporen ook zo goed als onbestaand. De toekomstige ingrepen zullen ook een beperkte oppervlakte verstoren (paalfundering). Door de erg kleine kans op archeologische sporen en/of vondsten en door de beperkte verstoring door de toekomstige werken wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd.⁹

In datzelfde jaar heeft RAAP België bvba een archeologienota opgesteld n.a.v. de sloop van gebouwen aan de Ezelberg in Geraardsbergen (ID 7671). O.b.v. het bureauonderzoek is er voor het terrein een verwachting op archeologische sporen en/of vondsten, gezien de ligging binnen de Middeleeuwse stadsomwalling, maar controleboringen hebben aangetoond dat het archeologisch relevant niveau afgedekt wordt door aangebrachte grond uit de 19de en 20ste eeuw. De toekomstige werken (sloop recente gebouwen, verwijderen vloerplaten, opvullen kelderruimtes) zijn geen bedreiging voor het te verwachten archeologisch erfgoed, aangezien de huidige verstoringen niet tot op het archeologisch niveau reiken. Eventueel aanwezige archeologische resten kunnen bijgevolg *in situ* bewaard blijven, waardoor verder onderzoek niet nodig is.¹⁰

⁶ Annika Devroe, "Archeologienota - Programma van Maatregelen Geraardsbergen - Penitentenstraat", Archeologienota - Programma van Maatregelen (Mechelen: Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba, 2017).

⁷ Anna De Rijck en Gabriella Kaszas, "Archeologische evaluatie van het bodemarchief in de Lessensestraat 91, Geraardsbergen (Oost-Vlaanderen)", Archeologienota - Programma van Maatregelen (Aartselaar: ABO nv, oktober 2017).

⁸ Olivier Van Remoorter en Mike Creutz, "Nota Geraardsbergen, Lessensestraat 91", Nota - Verslag van Resultaten (Gent: BAAC Vlaanderen bvba, januari 2018), 12, 38.

⁹ Hannes Van Crombrugge en Annelies Claus, "Realisatie van een meergezinswoning, Oudenaardsestraat Geraardsbergen", Archeologienota - Verslag van Resultaten (Eke: RAAP België bvba, 2018), 31, 33.

¹⁰ Annelies Claus en Possum Pincé, "Sloop van gebouwen, Ezelberg Geraardsbergen", Archeologienota - Verslag van Resultaten (Eke: RAAP België bvba, 2018), 3.

In 2017 heeft Monument Vandekerckhove nv een archeologienota opgesteld voor een projectgebied ter hoogte van Reepstraat 30 in Geraardsbergen (ID 3694). De archeologienota werd opgesteld n.a.v. de bouw van een appartementencomplex met ondergrondse parkeergarage. Het terrein bevindt zich ter hoogte van de Laatmiddeleeuwse stadsomwalling, de stadsgracht en -wal liepen door het terrein. Voor de periodes ouder dan de Middeleeuwen is er geen indicatie wat betreft de aanwezigheid van bewoning. Gezien de lage en natte ligging van het terrein wordt het archeologisch potentieel voor vroegere periodes eerder laag ingeschat. Daarnaast heeft de uitgraving van de stadsgracht in de Late Middeleeuwen gezorgd voor een aanzienlijke bodemverstoring. Na het opvullen van de stadsgrachten werd het terrein benut als weiland, nadien bij de aanleg van de spoorwegen opgehoogd en vanaf ca. 1950 werden er opslagloodsen gebouwd (in het ophogingspakket). Gezien de toekomstige ingreep (appartementencomplex met ondergrondse parkeergarage) zal het archeologisch niveau verstoord worden. Daarom wordt een vervolgonderzoek opgelegd in de vorm van een proefsleuvenonderzoek, om het verloop, de breedte en de diepte van de stadsgracht in kaart te brengen.¹¹

Voor een projectgebied ter hoogte van het Abdijpark in Geraardsbergen werden twee archeologienota's geschreven voor verschillende fasen van toekomstige werken (ID 10096 en ID 14048). Deze werken kunnen opgesplitst worden in sloop en nieuwe aanleg. De sloopwerken zullen niet dieper gaan dan de reeds bestaande bodemingreep/verstoring. In de eerste fase zal het grootste deel van de sloopwerken en nieuwe aanleg gebeuren. Werken ter hoogte van de parking zullen gebeuren in fase 2. Door de ligging binnen de historische stadskern van Geraardsbergen en binnen de abdij-site heeft dit projectgebied een uitzonderlijke historisch-archeologische waarde. Voor het terrein geldt een archeologische verwachting vanaf de Volle Middeleeuwen tot de Nieuwste Tijd. Toekomstige ingrepen zullen beperkt blijven tot kleine afgravingen, tot het gabarit van bestaande verhardingen of zullen het archeologische niveau niet raken (aangetoond door controleboringen). Door het archeologisch potentieel van het terrein en de waarde van eventueel aanwezige archeologische sporen/vondsten wordt een werfbegeleiding geadviseerd voor fase 1 om het behoud *in situ* te garanderen. Voorafgaand aan fase 2 (werken parking) moeten proefputten aangelegd worden.¹² De tweede archeologienota werd geschreven n.a.v. een derde fase bij de werken binnen het Abdijpark (ID 14048). Vorig onderzoek (controleboringen, proefputten, werfbegeleiding en proefsleuven) hebben aangetoond dat er geen aanwijzingen zijn voor archeologische structuren op geringe diepte. De geplande werken zullen eventueel archeologisch erfgoed niet vergraven, maar gezien de historisch-archeologische waarde van het projectgebied wordt tijdens de werken van fase 3 wel een werfbegeleiding geadviseerd.¹³

In januari 2017 heeft ABO nv een archeologienota (ID 2228) opgesteld n.a.v. de sanering van de benedenloop van de trekgracht Rechter Denderoever en het aansluiten van de vuilgracht op het RWZI Geraardsbergen. Het terrein ligt tussen het bescherm landschapsgebied 'De Bleek' en de historische stadskern van Geraardsbergen (vastgestelde archeologische zone). In het noordelijk deel van het projectgebied is er een reële kans op het aantreffen van archeologische structuren die gelinkt kunnen worden aan de historische stadsontwikkeling van Geraardsbergen. Het zuidelijk deel van het terrein kende een zeer lage bewoningsdensiteit waardoor het archeologisch potentieel als laag wordt ingeschat. Het zuidelijk deel wordt dan ook vrijgegeven van verder archeologisch onderzoek, mits

¹¹ Bart Bartholomieux e.a., "Archeologienota Geraardsbergen Reepstraat (prov. Oost-Vlaanderen)", *Archeologienota - Verslag van Resultaten* (Ingelmunster: Monument Vandekerckhove nv, 2017), 28–31, 34–35.

¹² Silke De Smet, Ruben Pedé, en Bart Cherretté, "Geraardsbergen Abdijpark", *Archeologienota - Verslag van Resultaten* (Sint-Lievens-Houtem: SO-LVA, 2018), 7–9.

¹³ Silke De Smet, Ruben Pedé, en Bart Cherretté, "Geraardsbergen Abdijpark fase 3", *Archeologienota - Verslag van Resultaten* (Sint-Lievens-Houtem: SO-LVA, 2020), 8–10.

meldingsplicht. Wegens het hoog archeologisch potentieel van het noordelijk deel van het projectgebied adviseert ABO nv een archeologische werfbegeleiding onder de vorm van een opgraving.¹⁴

In december 2017 heeft LAReS bvba een archeologienota opgesteld voor een projectgebied aan de Buizemontstraat in Geraardsbergen (ID 5839). Op de historische kaarten van de 18de en 19de eeuw is reeds bebouwing te zien. Het schoolgebouw dat op het terrein staat, is zichtbaar vanaf de topografische kaart van 1952-1953. Het terrein is onderhevig aan sterke tot zeer sterke erosie. De toekomstige werken zullen voornamelijk reeds verstoorde grond opnieuw verstoren. Door de hellingerosie en de grote versturende impact van het reeds aanwezige schoolgebouw, is er een laag archeologisch potentieel en dus geen sprake van een kennisvermeerderingspotentieel. Er wordt bijgevolg geen vervolgonderzoek opgelegd.¹⁵

In 2016-2017 zijn reeds twee archeologienota's opgesteld voor een projectgebied ter hoogte van de Pachtersstraat (ID 1697 en ID 4383).¹⁶ Aangezien de toekomstplan aangepast werden, was een nieuwe archeologienota vereist (ID 6964). De toekomstige werken bestaan uit de aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel, het voorzien van 5 pompstations, de aanleg van een nieuwe wegenis, een nieuw voetpad en nieuwe grachten, het voorzien van een overstortconstructie en van een terrein voor grondverbetering. Het merendeel van de werken zal plaatsvinden waar het bodemarchief reeds geroerd is of waar deze werken slechts een beperkte oppervlakte zullen verstoren. Enkel het inrichten van het terrein voor grondverbetering vormt een dreiging voor (eventueel aanwezige) archeologische waarden. Er wordt dan ook een vervolgonderzoek in de vorm van een proefsleuvenonderzoek geadviseerd voor dit terrein. Het tracé wordt vrijgegeven.¹⁷

In december 2016 heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgesteld voor een projectgebied ter hoogte van de Hunnegemstraat in Geraardsbergen (ID 1328), n.a.v. het plaatsen van een nieuwbouw. In juni 2015 heeft BAAC Vlaanderen bvba reeds een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op het toenmalige plangebied. Tijdens het onderzoek werden sporen uit de Volle Middeleeuwen aangetroffen, waaronder sporen van de vestigingsgracht en -wal en Laat-/Postmiddeleeuwse ovenstructuren. Gezien het onderzoeksterrein niet overeenkomt, dient er een nieuwe archeologienota opgesteld te worden. Het archeologisch potentieel van het terrein wordt hoog ingeschat. BAAC Vlaanderen bvba adviseert dan ook een archeologische begeleiding van de sloop van de huidige bebouwing in de vorm van een archeologische opgraving.¹⁸

GATE bvba heeft in 2019 een archeologienota geschreven n.a.v. de inplanting van een KMO-zone ter hoogte van de Gaverstraat in Geraardsbergen (ID 12221). Het terrein ligt binnen de Dendervallei en buiten de historische stadskern van Geraardsbergen. Door de ligging in een natte vallei was dit gebied lange tijd ongeschikt voor bewoning. De eerste bebouwing komt er pas in het midden van de 19de eeuw. De fabrieksgebouwen uit de 19de-20ste eeuw werden gesloopt in 2012 en 2016. Uit controleboringen is gebleken dat de bodem zeer waarschijnlijk al volledig verstoord is (nivellering). De bodem zal tenslotte opgehoogd worden voor de bouw van de nieuwe gebouwen. Door het laag archeologisch potentieel, de

¹⁴ Clémence Marchal, "Archeologische evaluatie van het bodemarchief in de achtertuinen van de Buizemontstraat, de Molenstraat en Sasweg zonder nummer, Geraardsbergen", Archeologienota - Verslag van Resultaten (Aartselaar: ABO nv, januari 2017), 10, 65-66.

¹⁵ Jeroen Vermeersch en Elly Heirbaut, "Verbouwing Schoolgebouw Buizemontstraat 70, Geraardsbergen", Archeologienota - Verslag van Resultaten (Halle-Zoersel: LAReS, december 2017), 32-35.

¹⁶ Janiek De Gryse e.a., "Kloefstraat (Geraardsbergen, Oost-Vlaanderen)", Archeologienota (Sint-Michiels-Brugge: Ruben Willaert bvba, december 2016); Janiek De Gryse e.a., "Kloefstraat II (Geraardsbergen, Oost-Vlaanderen)", Archeologienota (Sint-Michiels-Brugge: Ruben Willaert bvba, 2017).

¹⁷ Janiek De Gryse e.a., "Pachtersstraat (Geraardsbergen, Oost-Vlaanderen)", Archeologienota - Verslag van Resultaten (Sint-Michiels-Brugge: Ruben Willaert bvba, maart 2018), 12, 43.

¹⁸ Annelies Claus en Camille Krug, "Archeologienota Geraardsbergen, Hunnegem DEEL 2: Verslag van Resultaten", Archeologienota - Verslag van Resultaten (Gent: BAAC Vlaanderen bvba, december 2016), 5, 8, 46, 50, 52-53.

eerdere verstoringen en het ophogen van het terrein voorafgaand aan de bouw, wordt verder (voor)onderzoek niet nodig geacht.¹⁹

In 2019 heeft ARCHEBO bvba een archeologienota geschreven voor een projectgebied aan de Papiermolenstraat in Geraardsbergen (ID 9925). Binnen het terrein zal een nieuwe sporthal opgetrokken worden. Het terrein ligt niet binnen de historische stadskern en is sinds de tweede helft van de 18de eeuw onbebouwd gebleven. Het terrein heeft een gunstige ligging voor het aantreffen van Steentijd artefactensites (op een rug tussen twee valleien) en in de omgeving van het projectgebied zijn meerdere archeologische waarden gekend. Om die reden heeft ARCHEBO bvba een vervolgonderzoek geadviseerd dat in de eerste plaats zal bestaan uit een landschappelijk booronderzoek. Afhankelijk van de resultaten van dit onderzoek, kunnen een verkennend archeologische booronderzoek, een waarderend archeologische booronderzoek, proefputten i.f.v. Steentijdsites en/of een proefsleuvenonderzoek worden uitgevoerd.²⁰ Dit vervolgonderzoek werd reeds uitgevoerd door ARCHEBO bvba (nota ID 12163). Op 17 juni 2019 werd het landschappelijk booronderzoek (6 boringen) uitgevoerd, waaruit bleek dat het terrein een enigszins intacte bodemopbouw heeft. Vervolgens werden in augustus 28 verkennende boringen geplaatst. Tijdens het zeven van de stalen werden echter geen Steentijdartefacten aangetroffen, waardoor verder onderzoek naar Steentijd niet nodig is. Op 16 augustus werd vervolgens het proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Er werden geen sporen of vondsten aangetroffen. Het terrein werd na die onderzoek dan ook definitief vrij gegeven.²¹

In 2016 heeft All-Archeo bvba een archeologienota opgesteld n.a.v. een stedenbouwkundige aanvraag voor een projectgebied ter hoogte van de Overpoort in Goeferdinge (Geraardsbergen; ID 1031). In 2011 werd reeds een archeologisch vooronderzoek in de vorm van proefsleuven uitgevoerd. Tijdens dit onderzoek werden een afslag in silex, greppels, kuilen, paalsporen en een verstoring aangetroffen. Deze vondsten en aangetroffen sporen en structuren werden, buiten de silex uit de Steentijd, allen gedateerd in de Nieuwe en Nieuwste Tijd. Verder archeologisch onderzoek leek vanuit die optiek weinig potentieel op kennisvermeerdering te bevatten. Het bureauonderzoek van 2016 leidde tot dezelfde conclusie. Er werd geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd.²²

In januari en juni-juni 2017 heeft SOLVA een archeologienota opgesteld voor de uitbreiding van de sporthal van Geraardsbergen (ID 3980). Een deel van de huidige sporthal blijft bewaard en zal verwerkt worden in het nieuwe deel. Uit het bureauonderzoek bleek dat er geen rechtstreekse indicaties zijn voor een vroege menselijke aanwezigheid, theoretisch gezien kan men dit echter niet uitsluiten. De topografische ligging van het toenmalig projectgebied is zeer gunstig voor menselijke occupatie. Het merendeel van het projectgebied is bebouwd en controleboringen hebben aangetoond dat het terrein sterk opgehoogd is geweest. Deze controleboringen gaven ook aanwijzingen dat de oorspronkelijke bodemopbouw onder de ophoging niet bewaard is en dat er vóór de ophoging een gedeeltelijke afgraving is gebeurd. Het grootste deel van de toekomstige plannen gaat binnen de ophoging of binnen het bestaande gabarit plaatsvinden. Het kennispotentieel van dit projectgebied wordt als zeer gering ingeschat en de kosten-batenanalyse is negatief, waardoor geen verder archeologisch (voor)onderzoek wordt geadviseerd.²³

¹⁹ Kim Aluwé, Ruben Vergauwe, en Pieter Laloo, "Geraardsbergen - Gaverstraat", Archeologienota - Verslag van Resultaten (Bredene: Ghent Archaeological Team bvba, 2019), 3, 22, 29.

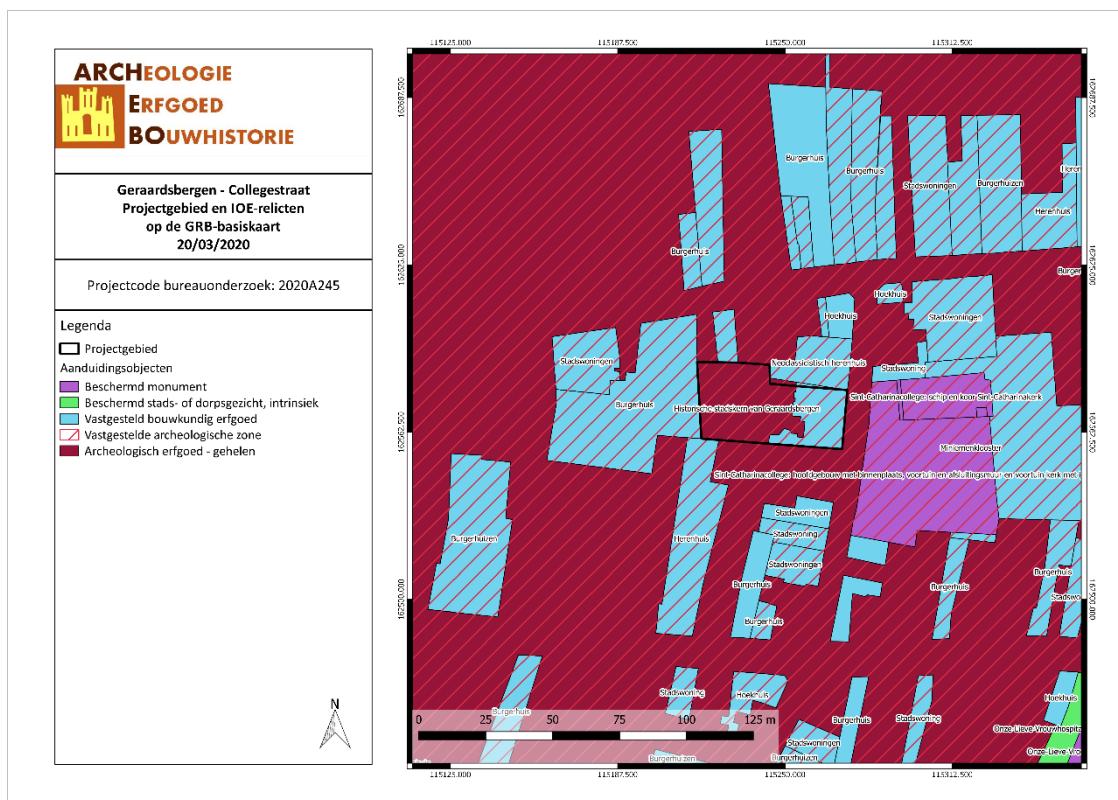
²⁰ Jan Claesen e.a., "Programma van Maatregelen Geraardsbergen - Papiermolenstraat", Archeologienota - Programma van Maatregelen (Kortenaken: ARCHEBO bvba, januari 2019).

²¹ Jan Claesen e.a., "Nota Geraardsbergen - Papiermolenstraat", Nota - Verslag van Resultaten (Kortenaken: ARCHEBO bvba, augustus 2019), 16–17, 25, 28, 30, 35.

²² Natasja Reynolds en Bénédicte Cleda, "Archeologienota Goeferdinge (Geraardsbergen) - Overpoort (fase 2)", Archeologienota - Verslag van Resultaten (Temse: All-Archeo bvba, 2016), 4, 6–7, 18–19.

²³ Marieke Buckens, Ruben Pede, en Bart Cherretté, "Geraardsbergen - Sporthal bouw van een nieuwe sporthal", Archeologienota - Verslag van Resultaten (Vlierzele: SO-LVA, 2017), 4–5.

GECO/20/03/20/20 - Digitale aanmaak

Figuur 37: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart, detail (IOE, 2020)

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

De plaats Geraardsbergen wordt voor het eerst vermeld rond 1034 als Geroaldi monte. Andere varianten van de plaatsnaam zijn: Geraldimontem (1081), Geraldimons (1096), de GERALDI monte (1107), Geraldimontensis (1093-1110), Geromontensis (1142), de monte GERALDI (1166), GERMONT (1167), de Geraudi monte (1195), Graumont (1195), Geromontis (12de eeuw), Geraumont (1201), Geroutmont (1201), Geramont (1211), Gerardi monte (1225), Gerardimontium, Geroaldimontem, Gheeraardsberghe, Gheerardsberghe, Gheraertsberghe, Gheeroutsberghe, Gheroudsberghe, Geroudsberge, Geroutsberghe, Gheeroudsberghe, Gheroustberge, Geertsbergen, Geeraardsbergen, Gramont, Grandmont, Grantmont en Grammont.

De stad Geraardsbergen werd opgericht tussen 1067 en 1070 door Boudewijn VI, Graaf van Vlaanderen en Henegouwen. De stad werd gebouwd op een erflaan dat de graaf had overgekocht van Geraard, heer van Hunnegem. De plaatsnaam Geraardsbergen komt echter vóór 1067 voor. Men vermoedt dat de stad genoemd is naar de lokale heer Geraard van Hunnegem, maar misschien moet de stichting van de stad eerder gezin worden als een verschuiving van niveau, waarbij een bestaande nederzetting genaamd Geraardsbergen promoveert/uitbreidt tot een stad. In 1068 ontvangt Geraardsbergen haar stadsrechten van graaf Boudewijn VI. Aan het einde van de 12de eeuw wordt dit schriftelijk bevestigd door Filips van de Elzas. Zodra Geraardsbergen de vrijheidsvoorrechten van de stadskeure had verkregen, kende de stad een vrij vlugge ontwikkeling. Rond 1081 verhuisde de Sint Adriaansabdij van Dikkelvenne naar Geraardsbergen, wat voor de stad een belangrijke impuls betekende op sociaal, economisch, cultureel en geestelijk vlak. In 1175 werden de relieken van Sint-Adrianus overgebracht naar Geraardsbergen. De verering van de heilige Adrianus als pestheilige gaf Geraardsbergen zo'n uitstraling dat de stad de bijnaam Adrianopolis kreeg. Het centrum kreeg al snel een lokale economische functie en verwierf het belangrijk marktrecht. De huidenvetterij en lakenweverij kende een bloeiperiode. In 1332 is men

begonnen met de aanleg van de vestingmuren, voorzien van versterkte toren en zes stadspoorten (de Duts- of Oudenaardse poort, de Boelarepoort, de Vlieguit - of Gentsepoort, de Over - of Brusselse poort, de Putsemeyn- of Buisemontpoort en de Hunnegem- of Lessense poort). Door de strategische ligging van de stad werd deze dikwijls het slachtoffer van oorlogsgeweld en -schade, onder meer tijdens de grote Gentse opstand (1380-86) en in 1381 door Lodewijk van Male. De stad kende in de loop van de 15de eeuw haar dieptepunt door het verdwijnen van de lakennijverheid en door de plunderingen door de Gentenaars en door de troepen van Filips de Goede. In de 15de en 16de eeuw was Geraardsbergen bekend om haar wandtapijtenproductie, in de 16de eeuw kwam de kantnijverheid en tapijtweverij op en vanaf de 17de eeuw kende de lijnwaadindustrie een echte bloeiperiode. In 1549 werd de stad geteisterd door een grote brand, tussen 1558 en 1585 door verschillende pestepidemieën en in de tweede helft van de 16de eeuw door grote plunderingen. Deze periode werd gevolgd door een herstelperiode gedurende de eerste helft van de 17de eeuw om opnieuw gevolgd te worden door een dieptepunt tijdens de Frans-Spaanse oorlog (tweede helft 17de eeuw). Ondanks dit dieptepunt kende de lakennijverheid haar hoogtepunt in de 17de eeuw en vanaf 1697 deed de kantnijverheid haar intrede en kende tussen 1840 en 1870 haar grootste bloei. Tijdens het Oostenrijks bewind kennen zowel de handel als nijverheid, met bierbrouwerijen, alcoholstokerijen en de tabaksnijverheid een gunstige periode. Door de kantnijverheid, de lucifersfabricatie en de sigarennijverheid kende de stad in de 19de eeuw relatieve welvaart en bloei. In de loop van de 19de eeuw kreeg de stad ook steeds meer haar huidige vorm en infrastructuur. De overgebleven vesten en stadspoorten werden gesloopt. In 1855 werden de eerste spoorlijnen ingehuldigd, in 1867 werden de kanalisatiewerken van de Dender voltooid, in 1855 werden de stenen bruggen vervangen door draaibruggen en in 1869 werden de nieuwe kaaien aangelegd. Daarnaast werden ook de straten verbeterd. Vanaf de eerste helft van de 20ste eeuw begon de kantindustrie te verdwijnen, begon de sigarenfabricatie weg te kwijnen en geraakte de lucifersnijverheid in (relatief) verval. Na de Tweede Wereldoorlog kende ook de tabaksnijverheid een verval. Arbeidskrachten weken uit waardoor de economische activiteiten sterk verminderden. De voornaamste nijverheidsinstelling in Geraardsbergen vandaag is de "Union Allumettiere". Een groot deel van de inwoners is echter op pendel aangewezen.

Sinds 1970 bestaat de gemeente Geraardsbergen uit Geraardsbergen centrum, Goeferinge, Onkerzele, Neder- en Overboelare. Vanaf de gemeentefusie van 1977 sloten Grimminge, Idegem, Moerbeke, Nieuwenhove, Schendelbeke, Smeerebbe-Vloerzegem, Viane, Waarbeke, Zandbergen en Zarlardingne aan bij de gemeente.²⁷

3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

Vooreerst worden enkele pre-19de -eeuwse cartografische bronnen behandeld zoals de Villaretkaart en de Ferrariskaart. Op de Villaretkaart (ca. 1745-1748) is het projectgebied onbebouwd. Het oosten van

²⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Geraardsbergen", Inventaris Onroerend Erfgoed, 2019, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120077>; Agentschap Onroerend Erfgoed, "Geraardsbergen", Inventaris Onroerend Erfgoed, 2019, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120329>; "Geraardsbergen", in *Wikipedia*, geraadpleegd 4 januari 2019, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Geraardsbergen&oldid=52663202>.

het terrein ligt in de tuinzone van de bebouwing ten noorden van het projectgebied. Op de Ferrariskaart valt af te leiden dat het projectgebied rond 1777 bestond uit tuinzones/achtererven, begrensd door hagen. Ten noorden van het projectgebied staat er bebouwing, ten oosten loopt een weg. Binnen het terrein staan geen gebouwen.

GECO/20/03/20/21 - Digitale aanmaak

Figuur 38: Detail uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2020)

GECO/20/03/20/22 - Digitale aanmaak

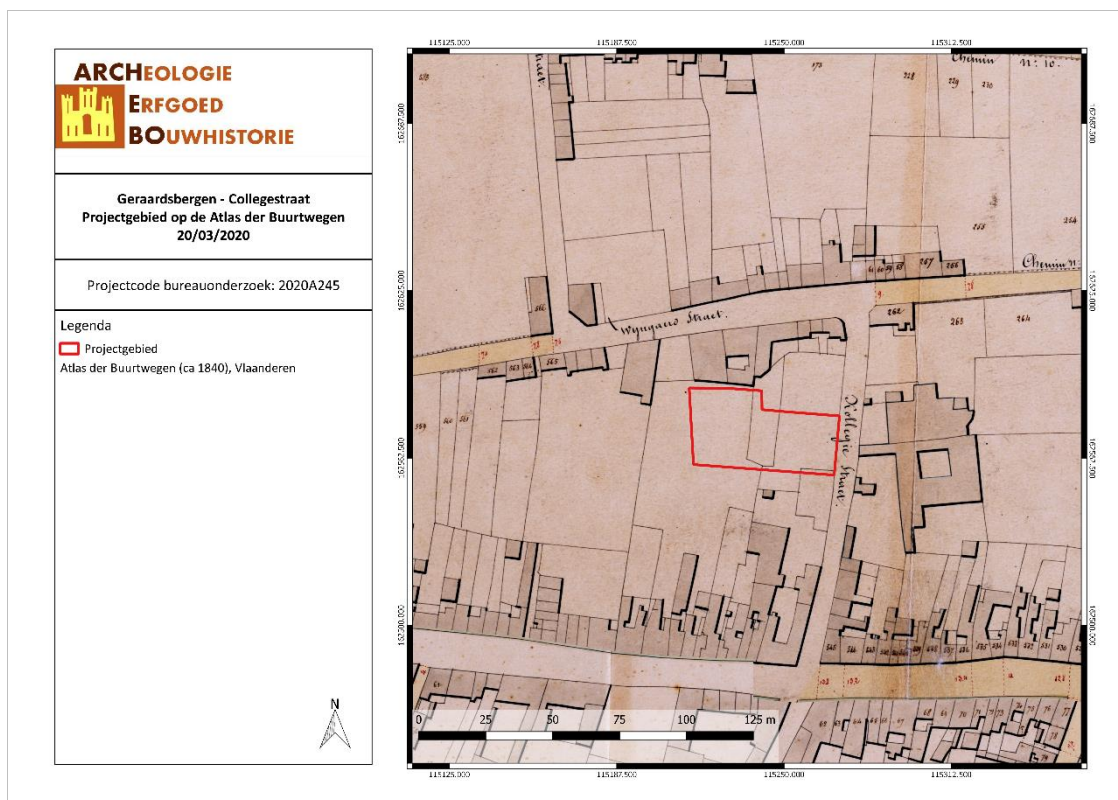
Figuur 39: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2020)

Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken. De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.²⁸ De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778. Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Een vierde bron is de topografische kaart van 1873.

De Atlas der Buurtwegen toont dat het projectgebied in het oosten grenst aan de *Kollegie Straet*. Ten noorden van het projectgebied staat nog steeds bebouwing, het terrein zelf blijft onbebouwd. De percelen waarmee het projectgebied kruist, zijn niet genummerd. Over het landgebruik rond deze periode geeft deze kaart geen informatie, maar vermoedelijk wordt het terrein nog steeds ingenomen door tuinen/achtererven. De Vandermaelenkaart toont een onbebouwd projectgebied. Ten oosten van het projectgebied bevindt zich het *Collège de Ste Catherine*. De Popp-kaart is niet beschikbaar voor dit landsdeel. Op de topografische kaart van 1873 wordt het projectgebied weergegeven als een tuinzone/achtererven. Het terrein is nog steeds onbebouwd weergegeven, hoewel we weten dat het bestaande herenhuis binnen het projectgebied dateert uit de tweede helft van de 19de eeuw.²⁹

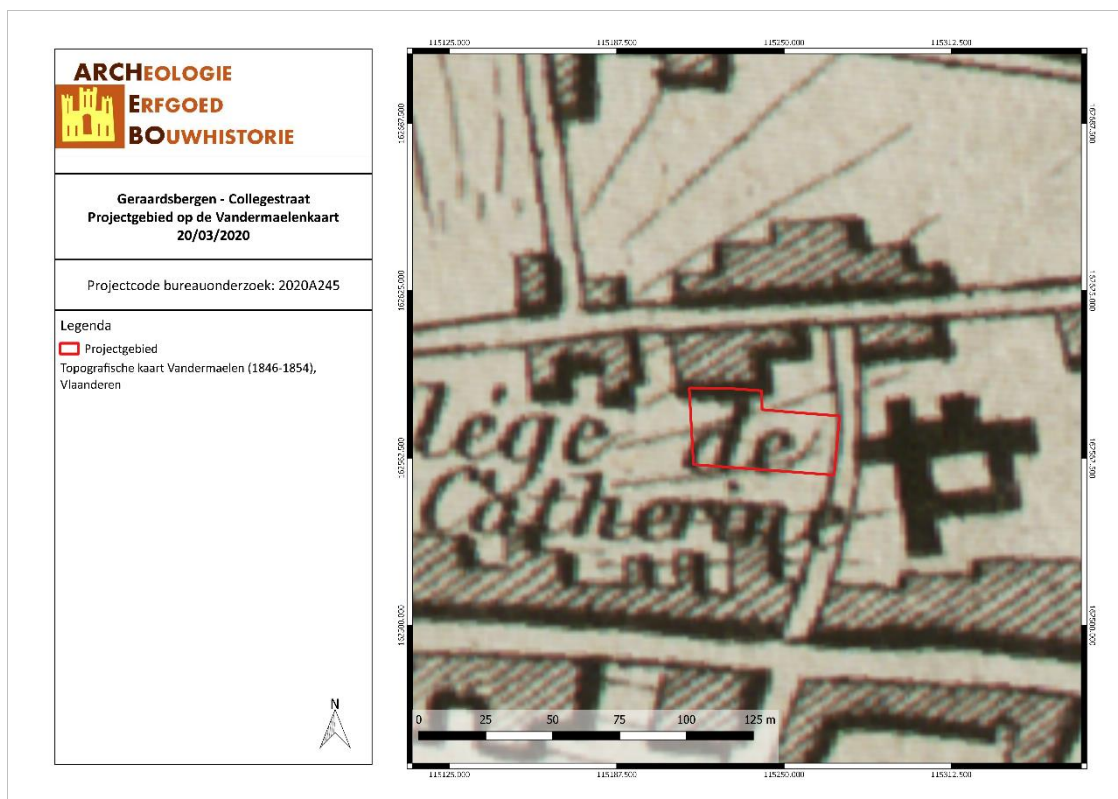
²⁸ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2018, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

²⁹ "Herenhuis (ID 60412)"; "Herenhuis (ID 8417)".

GECO/20/03/20/23 - Digitale aanmaak

Figuur 40: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2020)

GECO/20/03/20/24 - Digitale aanmaak

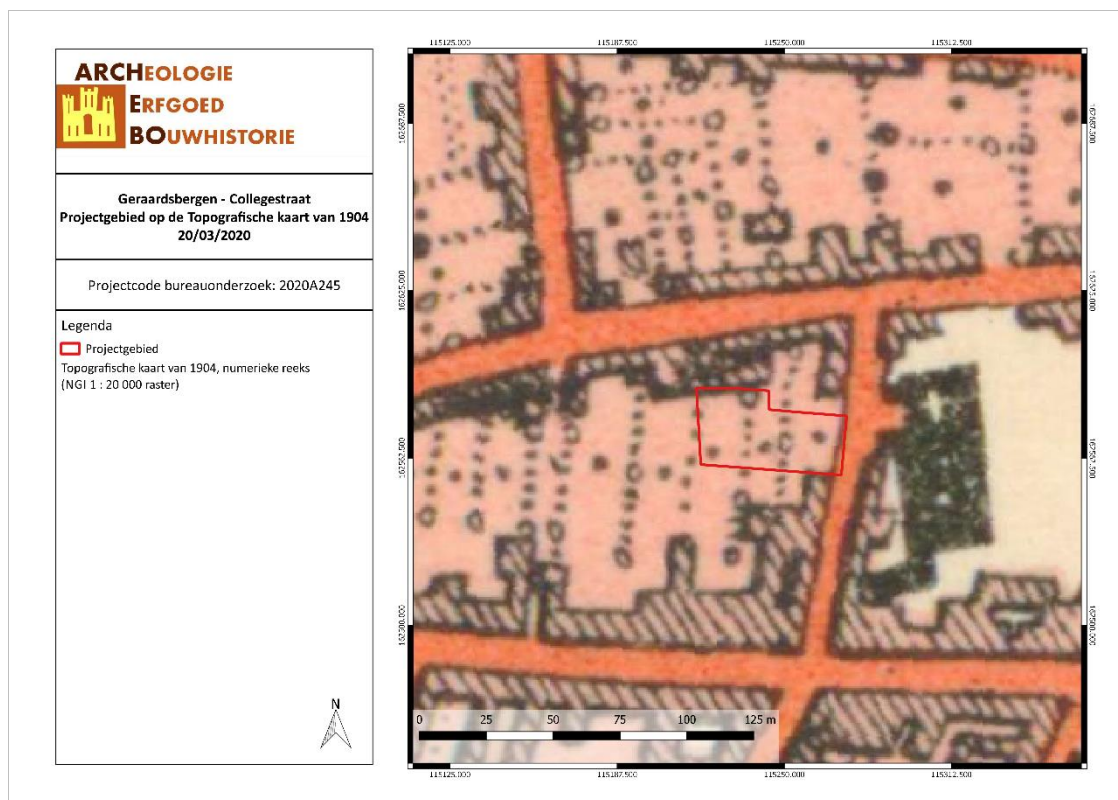
Figuur 41: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2020)

GECO/20/03/20/25 - Digitale aanmaak

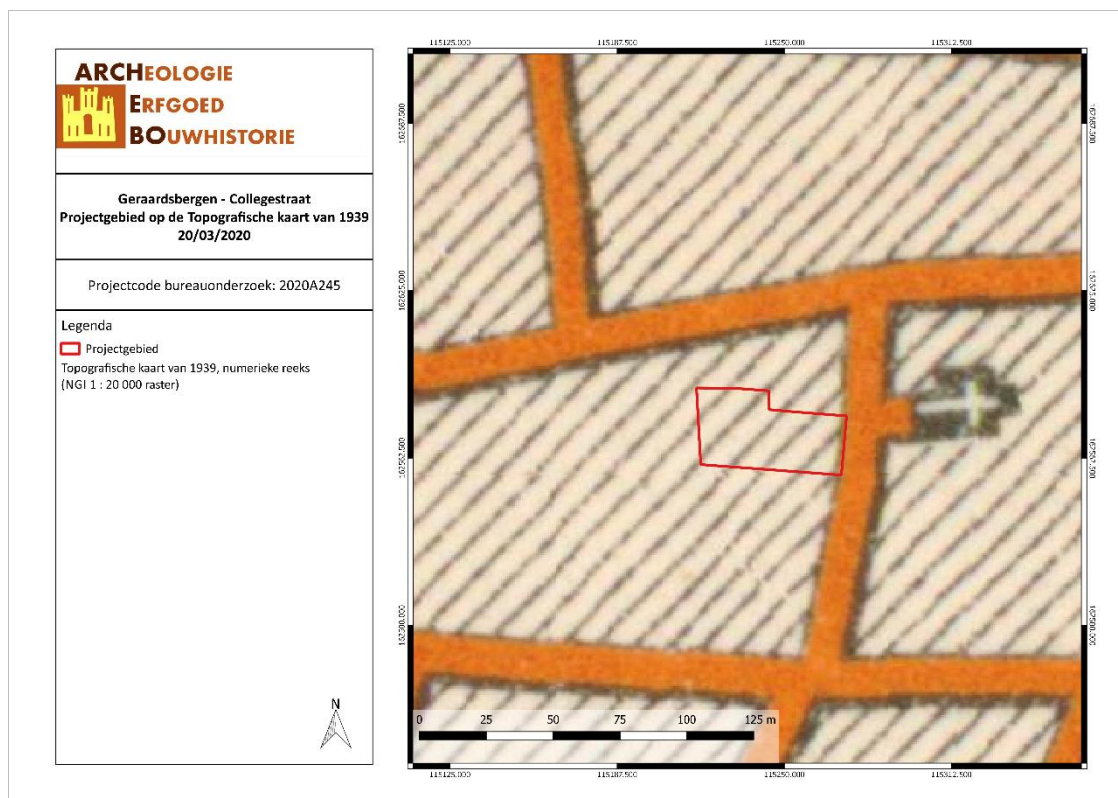
Figuur 42: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2020)

Vervolgens worden er topografische kaarten en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken. De topografische kaart van 1904 geeft dezelfde situatie weer als deze van 1873. Op de topografische kaarten van 1939, 1969, 1981 en 1989 zijn het projectgebied en grote delen van de historische stadskern gearceerd. Er is dus geen gedetailleerde weergave van de bebouwing binnen het terrein. Op de luchtfoto's van 1979-1990 en 2000-2003 zijn de gebouwen in het oosten en aan de noordelijke grens van het projectgebied zichtbaar. Het gebouw aan de noordelijke grens is niet langer zichtbaar op de luchtfoto van 2012.

GECO/20/03/20/26 - Digitale aanmaak

Figuur 43: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2020)

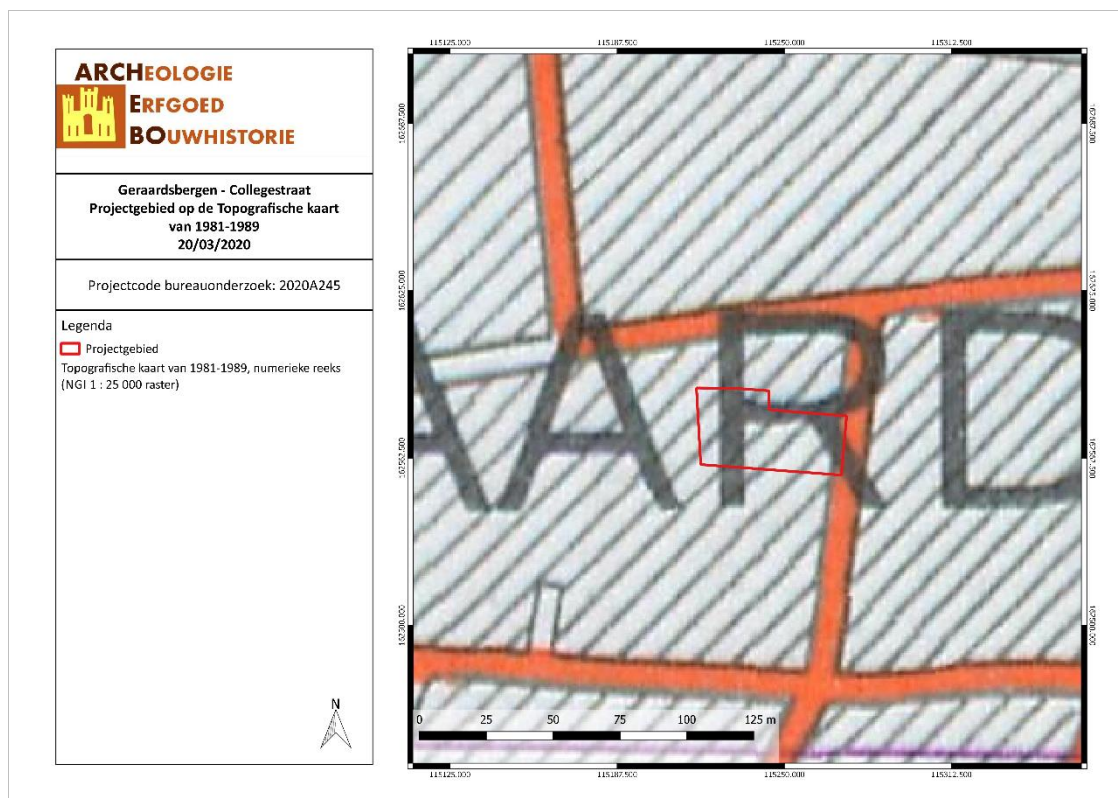
GECO/20/03/20/27 - Digitale aanmaak

Figuur 44: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2020)

GECO/20/03/20/28 - Digitale aanmaak

Figuur 45: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2020)

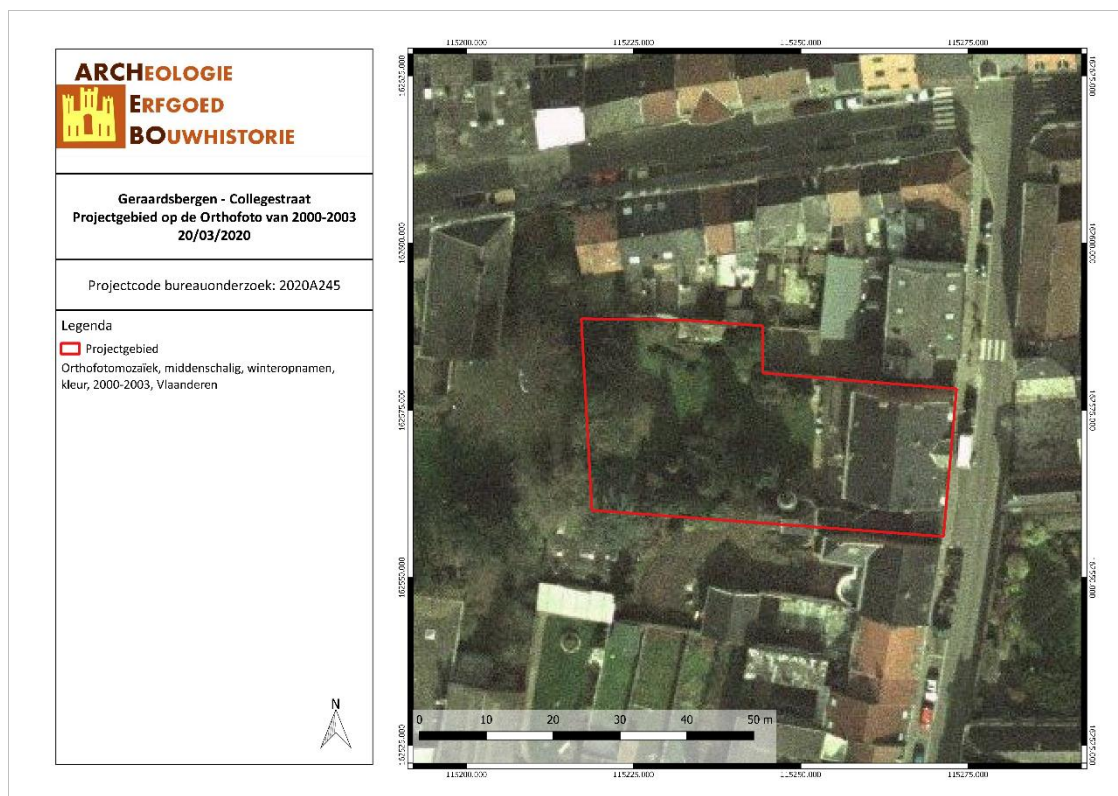

GECO/20/03/20/29 - Digitale aanmaak

Figuur 46: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1981-1989 (Cartesius, 2020)

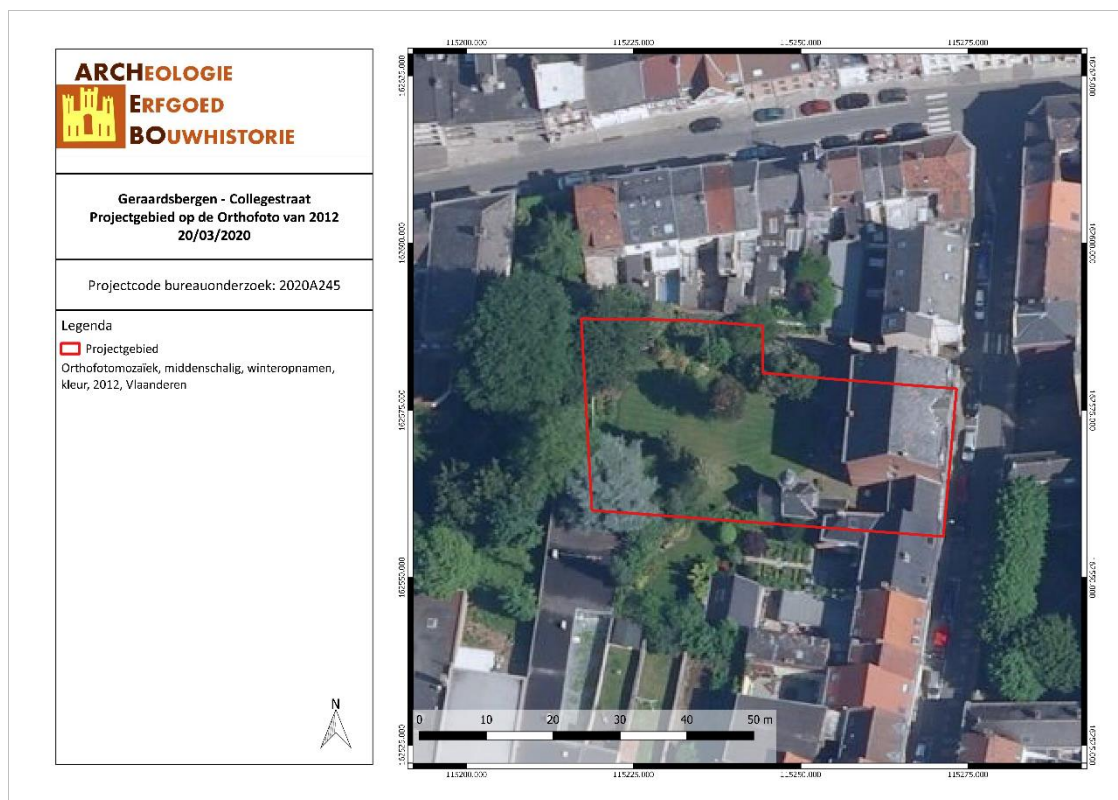

GECO/20/03/20/30 - Digitale aanmaak

Figuur 47: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2020)

GECO/20/03/20/31 - Digitale aanmaak

Figuur 48: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2020)

GECO/20/03/20/32 - Digitale aanmaak

Figuur 49: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2012 (Geopunt, 2020)

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Aan de hand van de (historische) informatie kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig is geweest vanaf de tweede helft van de 19de eeuw. Op de historische kaarten wordt deze bebouwing niet weergegeven. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een lage densiteit aan bebouwing. Het projectgebied lag volgens het kaartmateriaal binnen de tuinzones/achtererven van bebouwing langs de Wijngaardstraat.

In de directe en ruime omgeving van het plangebied bevinden zich meerdere archeologische waarden. Het betreft een kerk met crypte, geglazuurde en niet geglazuurde tegelstukken in terracotta, een natuurstenen sculptuur (sluitsteen), drie bakstenen grafkelders en een holte in de vorm van een sarcofaag met houtrestanten en menselijke beenderresten uit de Late Middeleeuwen (**CAI 502263**), een kuil, met daarin verbrand materiaal, uit de Volle Middeleeuwen, leemontginningskuilen en een ovenstructuur uit de Late Middeleeuwen en muurresten en baksteenstructuren uit de Nieuwe Tijd (**CAI 214453**), een spoor met in de vulling 1 randfragment van een kogelpot uit de Volle Middeleeuwen, een paalkuil, een ondiepe greppel met komvormig bodemverloop en verschillende kuilen en sporen met in de vulling verbrande leembrokken, houtskoolfragmenten, kalkmortel, scherven van verschillende soorten aardewerk, (fragmenten van) bakstenen, (fragmenten van) tegels, lokale veldsteen, fragmenten van een pan met holle steel, een papkommetje, de rand van een grape, fragmenten van kookpotten, kogelpotten en kruiken, metaalslakken, een exotische scherf (mogelijk Valenciaans), resten van een ijzeren mes met bronzen heftuiteinde, een fragment van het Christuskind in witte pijpaaarde (patacon), een fragment van een gebogen pan (imbrex?), een geglazuurde voorraadpot met Maria-opschrift, een fragment van een met groene glazuur overtrokken nok- of dakbekroning met geprofileerde kam en organisch materiaal (dierlijk bot, mosselschelpen) uit de Late Middeleeuwen, kuilen met in de vulling scherven van verschillende soorten aardewerk en dierlijk bot uit de 15de eeuw, een paalspoor en kuilen met in de vulling scherven van verschillende soorten aardewerk, bakstenen, daktegels en een nokpan uit de 16de eeuw, een kuil met een volledig bewaard faiencebord uit de 17de eeuw, een kuil met

baksteenpuin, fragmenten van 'Delftse tegels', glas, botmateriaal en vaatwerk uit de 18de eeuw en een niet-gedateerde paalspoor en een twee kuilen met dierlijk bot (rund en paard; niet gedateerd) (CAI 151084), twee greppels met aardewerk uit de 12de eeuw, perceelsgreppels, een afvalkuil, talrijke leemontginningskuilen en een ovenstructuur uit de Late Middeleeuwen, afvalkuilen uit de Nieuwe Tijd, een ophogingspakket en afval- en puinkuilen uit de 19de eeuw en twee vierkante bakstenen structuren (mogelijk beerbakken) en enkele afvalkuilen uit de Nieuwste Tijd (CAI 210767), het Onze-Lieve-Vrouwhospitaal uit de Volle Middeleeuwen (CAI 502277), een versterkt kasteel uit de Volle Middeleeuwen en een klooster met kerk uit de Late Middeleeuwen (CAI 503740), muren, leidingen en puinpakketten van een brouwerij uit de 18de eeuw (CAI 150261), fragmenten van weefgewichten, een spinschijfje en handgevormde ceramiek, een kuil met in de vulling enkele gegladde scherven van La Tène-schalen met geknikt randprofiel, ruw en besmeten aardewerk en wat "Marne-achtige ceramiek" uit de Late IJzertijd en ook nog enkele niet-geretoucheerde silexartefacten, gecalcineerd been en houtskool (CAI 501708), een Middeleeuwse waterburcht (CAI 503752), een kerk uit de Merovingische periode en uit de Volle Middeleeuwen en een priorij uit de 17de eeuw (CAI 503741), een fragment van een greppel en een grote wandscherf handgevormd aardewerk uit de IJzertijd, ophogingslagen, enkele kuilen, een paalkuil en greppels uit de Volle middeleeuwen, een gracht met scherven in de vulling en een kleine veldoven uit de Late middeleeuwen, een (baksteen?)oven met daarin puin, mortel en puinfragmenten en een vestinggracht en wallichaam uit de Nieuwe Tijd (CAI 210769), een afslag in silex uit de Steentijd en greppels, kuilen, paalsporen, enkele fragmenten rood aardewerk en een bodemfragment van een bord in faience uit de Nieuwe Tijd (CAI 156978), de Sint-Pietersabdij (vandaag Abdi van Sint-Adriaan), het kerkhof en de kerkhofmuur en een grafkelder uit de Volle Middeleeuwen, sporen van een weg en restanten van een kloosterlavabo uit de Middeleeuwen, restanten van de stadswallen uit de Vroege Middeleeuwen, een afvalkuil met aardewerk, munten, ijzeren/koperen voorwerpen en dierlijke beenderen uit de 16de eeuw, een afvalkuil met keukengerei, borden, glas, siervoorwerpen... en restanten van een klokkengieterij (3 klokvormen, stukken verbrande leem (fragment van kern, mantel en valse klok) en sporen van gesmolten brons en een oven van de gieterij) uit de 17de eeuw, skeletresten van 3 runderen, een grote hond en een paard (dierenkerkhof?), een verhard loopniveau uit aangestampte, geoxideerde klei en een kuil opgevuld met afbraakmateriaal (niet gedateerd) (CAI 501697), 8 werktuigfragmenten uit de Steentijd, 4 in mekaar passende scherven van een urne uit de Bronstijd, scherven aardewerk uit de IJzertijd, restanten van een natuurstenen wal met erlangs een aarden wal uit de Vroege middeleeuwen, een geelkoperen kledinghaak, een afval-/beerput, aardewerk (rood, geelwit, steengoed, majolica), ijzeren en koperen voorwerpen, glas, 7 munten, dierlijke beenderen en een kuil op 1,40 m diepte uit de Late Middeleeuwen, een muntschat uit de 16de eeuw, een afvalkuil, een schelling van Filips IV (munt), aardewerk (o.m. een fragment van een baardmankruik en een inktfles) en drie loden plaatjes (fruitteelt) uit de 17de eeuw, een fundering van een pergola uit de 19de eeuw, 3 koeienskeletten, het skelet van een hond en van een hengst, afvalkuilen met aardewerk, restanten van een gekasseide weg met tussen de stenen een afgesleten munt van Leopold I van België, vuurgangen van een met hout gestookte baksteenoven en een klokkengieterij met vier gietringen met stukken verbrande leem in de omgeving, sporen van gesmolten brons en de basis van een smeltoven (niet gedateerd) (CAI 501780), het Middeleeuws Lombardenhuis (CAI 502300) kogelpotwaar uit de Volle Middeleeuwen en een massa sporen uit de Late Middeleeuwen (CAI 501692), puin van verbrande lemen huizen, scherven van verschillende soorten aardewerk en 26 koperen, zilveren en gouden munten met brandsporen uit de Late Middeleeuwen, scherven van kogelpotten uit de 18de eeuw, steengruislaag met 2 dubbele centen en 1 cent van Leopold I, twee munten van Leopold I en een keldertje met huisgerei uit de 19de eeuw, een houten waterput (niet gedateerd), een verharde weg (niet gedateerd), 2 baksteenovens en 10 cm dikke steenvulling (restanten steenbakkerij; niet gedateerd) en een afvalkuil met verschillende lagen met daarin zeldzame grijze scherven, rode en grijze scherven, as van steenkool, baksteengruis, stukken dakpan en ongeveer 100 kg 18de-19de-eeuwse scherven (CAI 501689), vondsten uit de Late Middeleeuwen die verwijzen naar een metaalgieterij voor lokale bedevaartsouvenirs, restanten van een steenbakkerij uit de 18de eeuw en een kalkput opgevuld

met afbraakmateriaal van een bakstenen kalkoven uit de 19de eeuw (**CAI 502287**), funderingsresten, archeologische sporen en een beperkte hoeveelheid grijs aardewerk uit de Late Middeleeuwen en een beerkelder uit de 17de eeuw (**CAI 40124**), kuilen, greppelsegmenten en een bakstenen structuur uit de Late Middeleeuwen en een laag baksteenpuin en kuilen uit de Nieuwe Tijd (**CAI 207096**), een wasplaats bedekt met puin van de stadsvernieling van 1452 en een waterleiding in een houten bakgoot uit de Late Middeleeuwen, twee dubbele mijten van Lodewijk van Nevers (1322-1346), een sterling van Robrecht van Béthune (1305-1322) en aardewerk (niet gedateerd), een grondvlak doorsneden door een constructie uit veld- en baksteen onder een vullaag met scherven en met een kleihoop aan de oostzijde (niet gedateerd), een onderaardse gang, een afgerond stuk metselwerk van een wallentoren, een nis en een gang dichtgemetseld met breuksteen (niet gedateerd), een cementen vloer (verharding van een wc-ton?), een kalklaag, puin van verbrande leemwanden met aardewerk, een woonniveau met constructiesporen van een afgebrand lemen huis en importaardewerk (Langerwehe, Andenne) (**CAI 501690**) resten van vakwerk, Andennewaar, protosteengoed, rood aardewerk, grijs aardewerk, een geglaazuurd aardewerken hoofdje, een teil, resten van leren schoenzolen en 202 fragmenten botmateriaal uit de Volle Middeleeuwen, een waterleiding, een constructie van muren in panelesiaanse zandsteen, bussels takken, een gootje in houten planken, een soort sokkel en resten van een toegangstrap uit de Late Middeleeuwen en een muurconstructie in veldsteen (niet gedateerd) (**CAI 500303**), het stadhuis uit de Late Middeleeuwen (**CAI 502265**), een natuursteenlaag uit de Vroege Middeleeuwen en bakstenen gewelven van 0,5 tot 1,5m, een gang van 2m hoog en een verbindingskoker tussen de gewelven en de stadhuistorenbasis (allen niet gedateerd) (**CAI 502286**), een Vroeg-Gotische kapel, de Parochiekerk St-Bartholomeus uit de Late Middeleeuwen en een ophogingspakket uit de 19de eeuw met veel baksteen, kalkmortel en botmateriaal (**CAI 503742**), een herenhuis uit de 18de eeuw (**CAI 500431**), een uitbraakspoor en een puinlaag met materiaal uit de Late Middeleeuwen (**CAI 150260**), de Dierkosttoren uit de Late Middeleeuwen (**CAI 502239**), een deel van stadsomwalling uit de Middeleeuwen (**CAI 502295**) en een Middeleeuwse kapel (**CAI 502278**).

Gezien de topografische ligging op een noordoost-gerichte helling en in de nabijheid van natuurlijke waterlopen (Dender en Molenbeek) is er een verwachting op Steentijd. Bijkomstig ligt het projectgebied in een gradiëntzone van een natte vallei (Dender- en Molenbeek-vallei) naar een droog plateau. Dergelijke plaatsen zijn ideaal voor tijdelijke steentijdkampementen. Op basis van deze ligging binnen de historische stadskern van Geraardsbergen en de recent vondsten in de omgeving kunnen eveneens sporensites aanwezig zijn.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een projectgebied aan de Collegestraat 22-24 in Geraardsbergen (Oost-Vlaanderen). Het terrein is gelegen binnen de historische stadskern van Geraardsbergen en het bestaande herenhuis staat geregistreerd als vastgesteld bouwkundig erfgoed. Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever de bestaande bebouwing grotendeels slopen, enkel de voorgevel van het herenhuis blijft behouden. Na de sloop zal een appartementsgebouw met 13 wooneenheden opgetrokken worden. Er worden ook tellerlokalen en 13 bergingen voorzien. Achter het appartementsgebouw, in het westen van het projectgebied worden 19 parkeerplaatsen voorzien. Het projectgebied is ca. 1 394,877 m² groot.

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven. Aan de hand van de (historische) informatie kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig is geweest vanaf de tweede helft van de 19de eeuw. Op de historische kaarten wordt deze bebouwing niet weergegeven. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een lage densiteit aan bebouwing. Het projectgebied lag volgens het kaartmateriaal uit de 18de en 19de eeuw binnen de tuinzones/achtererven van bebouwing langs de Wijngaardstraat.

Binnen het projectgebied zijn tot op heden geen archeologische waarden gekend. In de directe en ruime omgeving bevinden zich meerdere archeologische waarden. Onder hoofdstuk 3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris staat een opsomming van de verschillende aangetroffen sporen en/of vondsten.

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van de (historische) informatie kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig is geweest vanaf de tweede helft van de 19de eeuw. Op de historische kaarten wordt deze bebouwing niet weergegeven. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een lage densiteit aan bebouwing. Het projectgebied lag volgens het kaartmateriaal uit de 18de en 19de eeuw binnen de tuinzones/achtererven van bebouwing langs de Wijngaardstraat.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Op basis van de historische bronnen en kaarten kan geen uitsluitsel gemaakt worden in de te verwachten structuren.

4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

Ter hoogte van de bestaande bebouwing is er verstoring van de bodem en het bodemarchief te verwachten. Langs de noordelijke grens van het terrein heeft tot in 2012 ook een gebouw gestaan. De minste verstoringen kunnen verwacht worden in het westen van het projectgebied dat volgens het kaartmateriaal tot nu onverstord (groene zone) lijkt te zijn. Toekomstige verstoringen zijn te verwachten bij de sloop van de huidige bebouwing, bij het bouwen van het nieuwe appartementsgebouw en bij het aanleggen van de nieuwe verhardingen. Het gebouw zal steunen op een funderingsplaat, waarvan de exacte dikte afhankelijk is van de resultaten van de stabiliteitsstudies. Vermoedelijk zal de vloeropbouw in totaal 50cm dik zijn. De exacte dikte van de verhardingen (oprit, parking, terras) is nog niet gekend.

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever de zij- en achterbouw en het torengedouw volledig slopen. Van het hoofdgebouw zal het grootste deel gesloopt worden, enkel de voorgevel blijft behouden. Nadien zal de opdrachtgever een appartementsgebouw optrekken met 13 wooneenheden (4 duplexen en 9 appartementen), verdeeld over vier verdiepingen. Langs de zuidelijke grens worden op het gelijkvloers tellerlokalen en 13 bergingen voorzien. Tussen deze bergingen en de appartementen op het gelijkvloers wordt een oprit aangelegd die leidt naar parkeerplaatsen in het westen van het projectgebied. Deze oprit en parking bestaan uit een waterdoorlatende verharding en wordt afgesloten door een poort. De rest van het projectgebied zal bestaan uit een groene zone met gras en nieuwe loofbomen. Deze groene zone wordt afgezet door een groene draad afsluiting (180cm hoog). Het gebouw zal steunen op een funderingsplaat, waarvan de exacte dikte afhankelijk is van de resultaten van de stabiliteitsstudies. Vermoedelijk zal de vloeropbouw in totaal 50cm dik zijn. Ter hoogte van de Collegestraat ligt het vloerniveau op niv. +0.35, het achterste deel van het appartementsgebouw ligt op niv. +0.00, het tuingedeelte ligt op niv. -0.05. Het projectgebied is ca. 1 394,877 m² groot.

Binnen het projectgebied zijn tot op heden geen archeologische waarden gekend. In de directe en ruime omgeving bevinden zich meerdere archeologische waarden. Onder hoofdstuk 3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris staat een opsomming van de verschillende aangetroffen sporen en/of vondsten.

Aan de hand van de (historische) informatie kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig is geweest vanaf de tweede helft van de 19de eeuw. Op de historische kaarten wordt deze bebouwing niet weergegeven. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een lage dichtheid aan bebouwing. Het projectgebied lag volgens het kaartmateriaal uit de 18de en 19de eeuw binnen de tuinzones/achtererven van bebouwing langs de Wijngaardstraat.

Op de bodemkaart wordt het terrein gekarteerd als OB (bebouwde zone). Het projectgebied ligt op een noordoost-gerichte helling aan de Dender- en Molenbeek-vallei. De Molenbeek stroomt ca. 300m ten westen van het projectgebied, de Dender stroomt ca. 200m ten oosten van het projectgebied, vanaf ca. 350m ten zuidoosten van het projectgebied stroomt de Korte Lakebeek. Volgens het Digitaal Hoogtemodel ligt het projectgebied tussen ongeveer 24 en 25,8 meter boven de zeespiegel.

Gezien de topografische ligging op een noordoost-gerichte helling en in de nabijheid van natuurlijke waterlopen (Dender en Molenbeek) is er een verwachting op Steentijd. Bijkomstig ligt het projectgebied in een gradiëntzone van een natte vallei (Dender- en Molenbeek-vallei) naar een droog plateau.

Dergelijke plaatsen zijn ideaal voor tijdelijke steentijdkampementen. Op basis van deze ligging binnen de historische stadskern van Geraardsbergen en de recent vondsten in de omgeving kunnen eveneens sporensites aanwezig zijn.

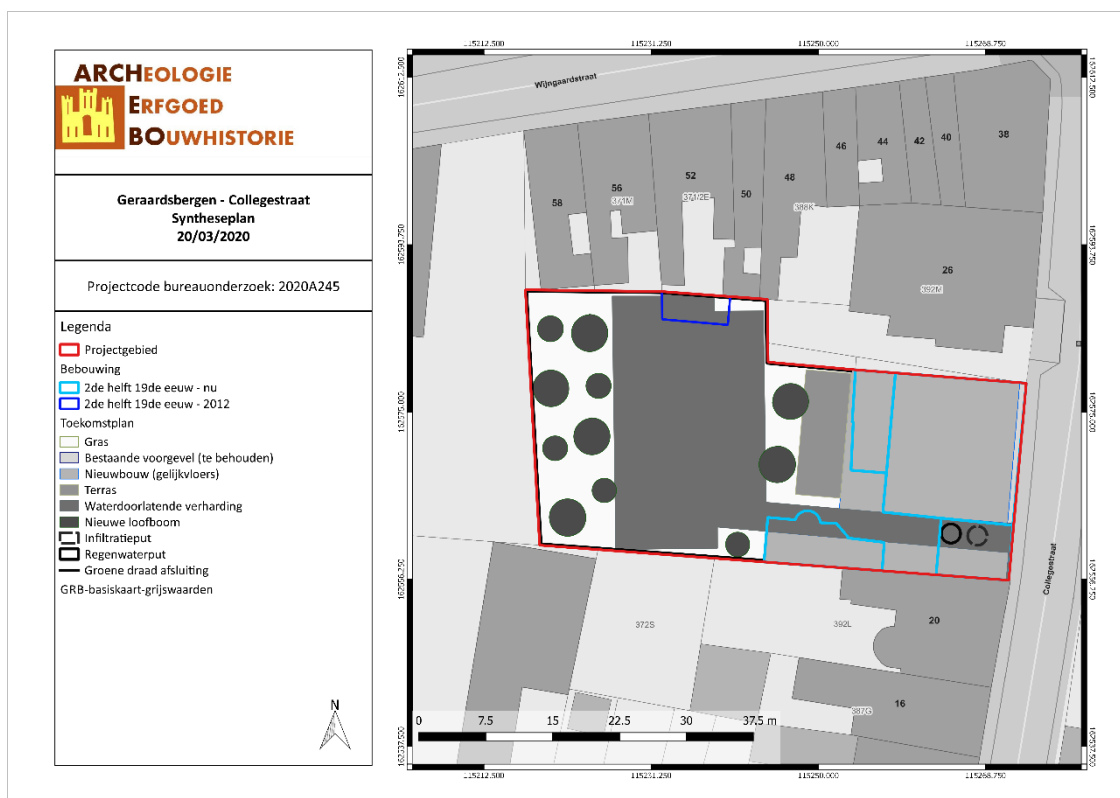
4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever de bestaande bebouwing grotendeels slopen, enkel de voorgevel van het herenhuis blijft behouden. Na de sloop zal een appartementsgebouw met 13 wooneenheden opgetrokken worden. Er worden ook tellerlokalen en 13 bergingen voorzien. Achter het appartementsgebouw, in het westen van het projectgebied worden 19 parkeerplaatsen voorzien. Het projectgebied is ca. 1 394,877 m² groot.

Binnen het projectgebied zijn tot op heden geen archeologische waarden gekend. In de directe en ruime omgeving bevinden zich meerdere archeologische waarden. Onder hoofdstuk 3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris staat een opsomming van de verschillende aangetroffen sporen en/of vondsten.

Sinds de tweede helft van de 19de eeuw bevindt zich binnen het projectgebied een herenhuis (bestaande bebouwing). Het projectgebied lag volgens het kaartmateriaal uit de 18de en 19de eeuw binnen de tuinzones/achtererven van bebouwing langs de Wijngaardstraat.

Omwille van de ligging kunnen steentijdsites verwacht worden. Sporensites kunnen eveneens verwacht worden.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

Aluwé, Kim, Ruben Vergauwe, en Pieter Laloo. "Geraardsbergen - Gaverstraat". Archeologienota - Verslag van Resultaten. Bredene: Ghent Archaeological Team bvba, 2019.

Bartholomieux, Bart, Michelle Arnouts, Tina Bruyninckx, en Daphné Veraart. "Archeologienota Geraardsbergen Reepstraat (prov. Oost-Vlaanderen)". Archeologienota - Verslag van Resultaten. Ingelmunster: Monument Vandekerckhove nv, 2017.

Bogemans, F., red. *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart - kaartblad 29, Kortrijk*. Vlaamse overheid, dienst Natuurlijke Rijdommen, 2007.

Buckens, Marieke, Ruben Pede, en Bart Cherretté. "Geraardsbergen - Sporthal bouw van een nieuwe sporthal". Archeologienota - Verslag van Resultaten. Vlierzele: SO-LVA, 2017.

Claesen, Jan, Ben Van Genechten, Evelien Audenaert, Kevin Bouckaert, en Alexander Doucet. "Nota Geraardsbergen - Papiermolenstraat". Nota - Verslag van Resultaten. Kortenaken: ARCHEBO bvba, augustus 2019.

Claesen, Jan, Ben Van Genechten, Evelien Audenaert, Kevin Bouckaert, Emma Keersmaekers, en Alexander Doucet. "Programma van Maatregelen Geraardsbergen - Papiermolenstraat". Archeologienota - Programma van Maatregelen. Kortenaken: ARCHEBO bvba, januari 2019.

Claus, Annelies, en Camille Krug. "Archeologienota Geraardsbergen, Hunnegem DEEL 2: Verslag van Resultaten". Archeologienota - Verslag van Resultaten. Gent: BAAC Vlaanderen bvba, december 2016.

Claus, Annelies, en Possum Pincé. "Sloop van gebouwen, Ezelberg Geraardsbergen". Archeologienota - Verslag van Resultaten. Eke: RAAP België bvba, 2018.

De Gryse, Janiek, Clara Thys, Wouter Van Goidsenhoven, Joren De Tollenaere, en Aaron Willaert. "Kloefstraat (Geraardsbergen, Oost-Vlaanderen)". Archeologienota. Sint-Michiels-Brugge: Ruben Willaert bvba, december 2016.

De Gryse, Janiek, Clara Thys, Wouter Van Goidsenhoven, Joren De Tollenaere, en Aaron Willaert. "Kloefstraat II (Geraardsbergen, Oost-Vlaanderen)". Archeologienota. Sint-Michiels-Brugge: Ruben Willaert bvba, 2017.

De Gryse, Janiek, Clara Thys, Wouter Van Goidsenhoven, Joren De Tollenaere, en Aaron Willaert. "Pachtersstraat (Geraardsbergen, Oost-Vlaanderen)". Archeologienota - Verslag van Resultaten. Sint-Michiels-Brugge: Ruben Willaert bvba, maart 2018.

De Rijck, Anna, en Gabriella Kaszas. "Archeologische evaluatie van het bodemarchief in de Lessensestraat 91, Geraardsbergen (Oost-Vlaanderen)". Archeologienota - Programma van Maatregelen. Aartselaar: ABO nv, oktober 2017.

De Smet, Silke, Ruben Pede, en Bart Cherretté. "Geraardsbergen Abdijpark". Archeologienota - Verslag van Resultaten. Sint-Lievens-Houtem: SO-LVA, 2018.

De Smet, Silke, Ruben Pede, en Bart Cherretté. "Geraardsbergen Abdijpark fase 3". Archeologienota - Verslag van Resultaten. Sint-Lievens-Houtem: SO-LVA, 2020.

Devroe, Annika. "Archeologienota - Programma van Maatregelen Geraardsbergen - Penitentenstraat". Archeologienota - Programma van Maatregelen. Mechelen: Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba, februari 2017.

Magerman, Kristine, en Walter Sevenants. "Archeologienota Adamstraat 18-20 Geraardsbergen (prov. Oost-Vlaanderen)". Archeologienota - Verslag van Resultaten. Kortenberg: Triharch onderzoek & advies bvba, 2018.

Marchal, Clémence. "Archeologische evaluatie van het bodemarchief in de achtertuinen van de Buizemontstraat, de Molenstraat en Sasweg zonder nummer, Geraardsbergen". Archeologienota - Verslag van Resultaten. Aartselaar: ABO nv, januari 2017.

Reyns, Natasja, en Bénédicte Cleda. "Archeologienota Goeferdige (Geraardsbergen) - Overpoort (fase 2)". Archeologienota - Verslag van Resultaten. Temse: All-Archeo bvba, 2016.

Van Crombrugge, Hannes, en Annelies Claus. "Realisatie van een meergezinswoning, Oudenaardsestraat Geraardsbergen". Archeologienota - Verslag van Resultaten. Eke: RAAP België bvba, 2018.

Van Ranst, E., en C. Sys. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)*. Gent: Laboratorium voor Bodemkunde - Universiteit Gent, 2000.

Van Remoorter, Olivier, en Mike Creutz. "Nota Geraardsbergen, Lessensestraat 91". Nota - Verslag van Resultaten. Gent: BAAC Vlaanderen bvba, januari 2018.

Verhaeghe, Charlotte. "Archeologienota Geraardsbergen Gaffelstraat 24-26". Archeologienota - Verslag van Resultaten. Gent: BAAC Vlaanderen bvba, augustus 2019.

Vermeersch, Jeroen, en Elly Heirbaut. "Verbouwing Schoolgebouw Buizemontstraat 70, Geraardsbergen". Archeologienota - Verslag van Resultaten. Halle-Zoersel: LARes, december 2017.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Geraardsbergen". Inventaris Onroerend Erfgoed, 2019. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120077>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Geraardsbergen". Inventaris Onroerend Erfgoed, 2019. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120329>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Inventaris Onroerend Erfgoed". Geraadpleegd 17 januari 2017. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/>.

Geopunt Vlaanderen. "Atlas der Buurtwegen". Geraadpleegd 2 januari 2017. <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

"Geraardsbergen". In *Wikipedia*. Geraadpleegd 4 januari 2019. <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Geraardsbergen&oldid=52663202>.

"Herenhuis (ID 8417)". Geraadpleegd 20 maart 2020. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/8417>.

"Herenhuis (ID 60412)". Geraadpleegd 20 maart 2020. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/60412>.

“Historische stadskern van Geraardsbergen”. Geraadpleegd 23 maart 2020.
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/11889>.

“Historische stadskern van Geraardsbergen (archeologisch geheel)”. Geraadpleegd 23 maart 2020.
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140022>.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2020) .	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2020).....	6
Figuur 4: Bestaande toestand (Drieskens & Dubois architecten cvba, 2020)	8
Figuur 5: Bestaande voorgevel (Drieskens & Dubois architecten cvba, 2020)	9
Figuur 6: Bestaande achtergevel (Drieskens & Dubois architecten cvba, 2020)	9
Figuur 7: Foto A (Drieskens & Dubois architecten cvba, 2020)	10
Figuur 8: Foto B (Drieskens & Dubois architecten cvba, 2020)	10
Figuur 9: Foto E (Drieskens & Dubois architecten cvba, 2020)	10
Figuur 10: Bestaand terreinprofiel (Drieskens & Dubois - architecten cvba, 2020)	11
Figuur 11: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2020).....	11
Figuur 12: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2020).....	12
Figuur 13: Inplanting (Drieskens & Dubois architecten cvba, 2020)	13
Figuur 14: Gelijkvloers (Drieskens & Dubois - architecten cvba, 2020).....	14
Figuur 15: Fundering (Drieskens & Dubois - architecten cvba, 2020)	14
Figuur 16: Doorsnede (Drieskens & Dubois - architecten cvba, 2020).....	15
Figuur 17: Nieuw terreinprofiel (Drieskens & Dubois - architecten cvba, 2020).....	15
Figuur 18: Voorgevel nieuw (Drieskens & Dubois - architecten cvba, 2020)	16
Figuur 19: Achtergevel nieuw (Drieskens & Dubois - architecten cvba, 2020)	16
Figuur 20: Sloopplan (ARCHEBO bvba, 2020)	17
Figuur 21: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2020)	17
Figuur 22: Situering van het projectgebied op Toekomstplan, detail (ARCHEBO bvba, 2020)	18
Figuur 23: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2020).....	20
Figuur 24: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel, detail (Geopunt, 2020)	20
Figuur 25: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2020)	21
Figuur 26: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NW-ZO richting (Geopunt, 2020)	21
Figuur 27: Geraardsbergen aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2020)	22
Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2020)	23
Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2020)	24
Figuur 30: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2020)	24
Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2020)	25
Figuur 32: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2020)	26
Figuur 33: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2020).....	26
Figuur 34: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2020).....	27
Figuur 35: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2020)	34
Figuur 36: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2020)	39
Figuur 37: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart, detail (IOE, 2020).....	40
Figuur 38: Detail uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2020)	42
Figuur 39: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2020)	43
Figuur 40: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2020)	44
Figuur 41: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2020)	44
Figuur 42: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2020).....	45
Figuur 43: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2020).....	46
Figuur 44: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2020).....	46
Figuur 45: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2020).....	47
Figuur 46: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1981-1989 (Cartesius, 2020)	47

Figuur 47: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2020).....	48
Figuur 48: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2020).....	48
Figuur 49: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2012 (Geopunt, 2020)	49
Figuur 50: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2020)	54

7 PLANNENLIJST

GECO/20/03/20/1 - Digitale aanmaak.....	6
GECO/20/03/20/2 - Digitale aanmaak.....	6
GECO/20/03/20/3 - Digitale aanmaak.....	11
GECO/20/03/20/4 - Digitale aanmaak.....	12
GECO/20/03/20/5 - Digitale aanmaak.....	17
GECO/20/03/20/6 - Digitale aanmaak.....	17
GECO/20/03/20/7 - Digitale aanmaak.....	18
GECO/20/03/20/8 - Digitale aanmaak.....	20
GECO/20/03/20/9 - Digitale aanmaak.....	20
GECO/20/03/20/10 - Digitale aanmaak.....	21
GECO/20/03/20/11 - Digitale aanmaak.....	22
GECO/20/03/20/12 - Digitale aanmaak.....	23
GECO/20/03/20/13 - Digitale aanmaak.....	24
GECO/20/03/20/14 - Digitale aanmaak.....	25
GECO/20/03/20/15 - Digitale aanmaak.....	26
GECO/20/03/20/16 - Digitale aanmaak.....	26
GECO/20/03/20/17 - Digitale aanmaak.....	27
GECO/20/03/20/18 - Digitale aanmaak.....	34
GECO/20/03/20/19 - Digitale aanmaak.....	39
GECO/20/03/20/20 - Digitale aanmaak.....	40
GECO/20/03/20/21 - Digitale aanmaak.....	42
GECO/20/03/20/22 - Digitale aanmaak.....	43
GECO/20/03/20/23 - Digitale aanmaak.....	44
GECO/20/03/20/24 - Digitale aanmaak.....	44
GECO/20/03/20/25 - Digitale aanmaak.....	45
GECO/20/03/20/26 - Digitale aanmaak.....	46
GECO/20/03/20/27 - Digitale aanmaak.....	46
GECO/20/03/20/28 - Digitale aanmaak.....	47
GECO/20/03/20/29 - Digitale aanmaak.....	47
GECO/20/03/20/30 - Digitale aanmaak.....	48
GECO/20/03/20/31 - Digitale aanmaak.....	48
GECO/20/03/20/32 - Digitale aanmaak.....	49
GECO/20/03/20/33 - Digitale aanmaak.....	54